

COL·LECCIÓ
4
GALERIA
BALEAR
D'ESPÈCIES

EL VELL MARÍ, UNA ABSÈNCIA REVERSIBLE

La foca monje, una ausencia reversible

The monk seal, a reversible absence

Die Mittelmeer-Mönchsrobbe, eine umkehrbare Abwesenheit

Govern
de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient

El vell marí, la foca mediterrània, que desgraciadament figura a la llista de les deu espècies en major risc d'extinció (*top ten*) de la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa (IUCN), és una prioritat mundial en els programes sobre espècies amenaçades. El Govern de les Illes Balears desitja contribuir a les iniciatives per recuperar aquesta espècie, les quals han de comptar amb el suport del públic. L'objectiu d'aquest llibre és mostrar la bellesa i el valor d'aquest animal, que en un futur hauria de recuperar les coves i el litoral de les Balears, d'on va ser exterminat en els anys cinquanta del segle passat. És, per tant, l'extinció local més recent de la fauna insular. Els volums anteriors de la col·lecció estan dedicats al voltor negre (2004), el ferreret (2005) i les sargantanes de les illes Balears (2006).

El *vell marí*, la foca mediterránea, que desgraciadamente figura en la lista de las diez especies en mayor riesgo de extinción (*top ten*) de la Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza (IUCN), es una prioridad mundial en los programas sobre especies amenazadas. El Govern de les Illes Balears desea participar en las iniciativas para recuperar esta especie, las cuales deben contar con el soporte popular. El objeto de este libro es mostrar la belleza y el valor de este animal, que en un futuro debería recuperar las cuevas y el litoral de las Baleares, de donde fue exterminado en los años 50 del siglo pasado. Es, por tanto, la extinción local más reciente de la fauna insular. Los volúmenes anteriores de la colección están dedicados al buitre negro (2004), el ferreret (2005) y las lagartijas de las islas Baleares (2006).

EL VELL MARÍ, UNA ABSÈNCIA REVERSIBLE

LA FOCA MONJE, UNA AUSENCIA REVERSIBLE

THE MONK SEAL, A REVERSIBLE ABSENCE

DIE MITTELMEER-MÖNCHSROBBE, EINE UMKEHRBARE ABWESENHEIT

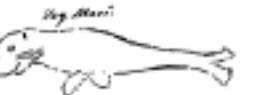
COL·LECCIÓ

4

GALERIA
BALEAR
D'ESPÈCIES

VELL
V
E
L
M
A
R
Í

FOTO PORTADA / COVER PHOTOGRAPH / FOTO TITELSEITE: MANU SANFÉLIX

ANOTACIÓ I DIBUIX DE BONAVENTURA SERRA (1728-1784), PROBABLEMENT D'UN FETUS OBSERVAT AL GABINET DE C. VILELLA • NOTES AND DRAWING BY BONAVENTURA SERRA (1728-1784), PROBABLY OF A FOETUS OBSERVED IN C. VILELLA'S STUDY • ANMERKUNG UND ZEICHNUNG VON BONAVENTURA SERRA (1728 – 1784), HÖCHSTWAHRSCHEINLICH EINES IM STUDIERZIMMER VON C. VILELLA AUFBEWAHRTHEN FÖTUS.

EL VELL MARÍ, UNA ABSÈNCIA REVERSIBLE FORMA PART DE LA GALERIA BALEAR D'ESPÈCIES,
COL·LECCIÓ PATROCINADA PER
LA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Govern
de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient

TEXTOS: JOAN MAYOL

© DE LES FOTOGRAFIES: ELS AUTORS

© D'AQUESTA EDICIÓ: BALTAR & ASSOCIATS

DISSENY: BALTAR

TRADUCCIÓ: JOCHEN REUTER (ALEMANY), RICK LARG (ANGLÈS)

IMPRESSIÓ: GRÀFICAS MALLORCA

ISBN: 978-84-95572-57-8

DIPÓSIT LEGAL: PM-3051-2007

PERIFÈRICS

Can Sales, 11A 07012 Palma (Mallorca)

Tel. 971 72 79 39

baltar@baltaredit.com

ÍNDEX/ ÍNDICE/ INDEX/ VERZEICHNIS

EL VELL MARÍ, UNA ABSÈNCIA REVERSIBLE	7
ÀLBUM FOTOGRÀFIC/ ÁLBUM FOTOGRÁFICO/ PHOTOGRAPH ALBUM/ FOTOALBUM	26-70
LA FOCA MONJE, UNA AUSENCIA REVERSIBLE	71
THE MONK SEAL, A REVERSIBLE ABSENCE	79
DIE MITTELMEER-MÖNCHSROBBE, EINE UMKEHRBARE ABWESENHEIT	87

MIQUEL ÀNGEL GRIMALT VERT
Conseller de Medi Ambient

PRESENTACIÓ

Un dels plaers que va amb un lloc de responsabilitat és la tasca de presentar obres com aquesta, preparades amb una dosi evident d'il·lusió. Aquest quart volum de la col·lecció «Galeria Balear d'Espècies», que ja podem donar com a plenament assentada, és especialment il·lusionant: està consagrat a l'animal més recentment extingit a les Balears, una de les deu espècies més amenaçades del món, amb la qual tenim un deute clar. El vell marí es va extinguir a les Balears per una sòrdida combinació d'insensibilitat i d'incultura, pròpia de temps afortunadament superats.

Des que els darrers vells marins nedaven a les nostres costes han passat moltes coses: una part considerable de la ribera de la mar ha estat ocupada per la indústria turística, amb costos i amb beneficis que no és oportú exposar aquí. Però també s'ha creat i s'ha gestionat un sistema extens de reserves marines, s'ha protegit definitivament Cabrera com a parc nacional i, sobretot, s'han canviat les mentalitats, amb una educació a favor del medi ambient i del patrimoni natural. En resum, s'ha urbanitzat part del territori, però també se n'ha protegit una extensió encara major i s'ha assimilat l'obligació ètica en favor de la natura.

Les persones que, en un altre moment històric molt distint de l'actual, mataren els darrers vells marins foren probablement objecte de l'admiració dels seus contemporanis. Avui seria tot el contrari: l'escala social de valors s'ha capgirat completament, i veim en aquest animal un esplèndid símbol vivent de la integritat de la natura mediterrània amb tota la seva grandesa.

Per això és important fer quantes contribucions siguin possibles per la recuperació de l'espècie, incrementant encara més l'interès i l'atenció que li dispensam a les Balears (per a la qual cosa aquest llibre ha estat editat), i facilitar la seva tornada a les aigües de les quals mai no havia d'haver estat expulsat. Esperem, com diu el títol del llibre, que sigui vertaderament una absència reversible!

Em plau cloure aquests comentaris inicials expressant la gratitud cap a tots els fotògrafs que han aportat les seves imatges, tan impressionants, i a tots els que han contribuït a preparar i editar aquest llibre.

MIQUEL ÀNGEL GRIMALT VERT
Conseller de Medi Ambient

EL VELL MARÍ —LA FOCA MEDITERRÀNIA— ÉS UNA DE LES DEU ESPÈCIES MÉS AMENAÇADES DEL MÓN, I VA SER PRESENT A LES BALEARIS FINS A LA MEITAT DEL SEGLE XX • EL VELL MARÍ —LA FOCA MEDITERRÁNEA— ES UNA DE LAS DIEZ ESPECIES MÁS AMENAZADAS DEL MUNDO, SE ENCONTRABA EN BALEARES HASTA LA MITAD DEL SIGLO XX • THE VELL MARÍ, THE MEDITERRANEAN SEAL, IS ONE OF THE 10 MOST ENDANGERED SPECIES IN THE WORLD. IT WAS PRESENT IN THE BALEARICS UNTIL THE MID TWENTIETH CENTURY • DIE MITTELMEER- MÖNCHSROBBE (EL VELL MARÍ). EINE DER ZEHN WELTWEIT AM MEISTEN GEFÄHRDETEN SPEZIES, LEBTE BIS MITTE DES 20. JAHRHUNDERTS AUF DEN BALEAREN.
(FOTO: FRANCISCO MÁRQUEZ)

VELL MARÍ CAPTURAT EN UNA ALMADRAVA DE CALA FORNELLS (ANDRATX) EL MES DE MAIG DE 1922. VA SER EXHIBIT AL PORT D'ANDRATX I A PALMA EN UNA BARRACA VORA LA LLOTJA, I ES PAGAVEN 4 CÈNTIMS PER VEURE'L • FOCA MONJE CAPTURADA EN UNA ALMADRABA DE CALA FORNELLS (ANDRATX) EN MAYO DE 1922. FUE EXHIBIDA EN EL PUERTO DE ANDRATX Y EN PALMA, EN UNA CASETA JUNTO A LA LONJA, Y SE PAGABAN 4 CÉNTIMOS PARA VERLA • A MONK SEAL CAUGHT IN A TUNNY NET IN CALA FORNELLS (ANDRATX) IN MAY 1922. IT WAS PUT ON SHOW IN THE PORT OF ANDRATX IN A SHED NEAR THE FISH MARKET AND PEOPLE WERE CHARGED 4 CENTS TO SEE IT • EINE MÖNCHSROBBE, DIE IM MAI 1922 IN EINEM FISCHFANGGEBIET BEI CALA FORNELLS (ANDRATX) GEFANGEN WURDE. SIE WURDE IM HAFEN VON ANDRATX UND IN PALMA IN EINER HÜTTE IN DER NÄHE DER LONJA AUSGESTELLT UND MAN KONNTE SIE FÜR 4 CENTIMOS BESICHTIGEN.
(FOTO CONSERVADA AL CENTRE OCEANOGRÀFIC DE PALMA)

EL VELL MARÍ, UNA ABSÈNCIA REVERSIBLE

...axí com bugia o ors o vell marí, qui són pus semblants en figura a home que cavall ni sardina.

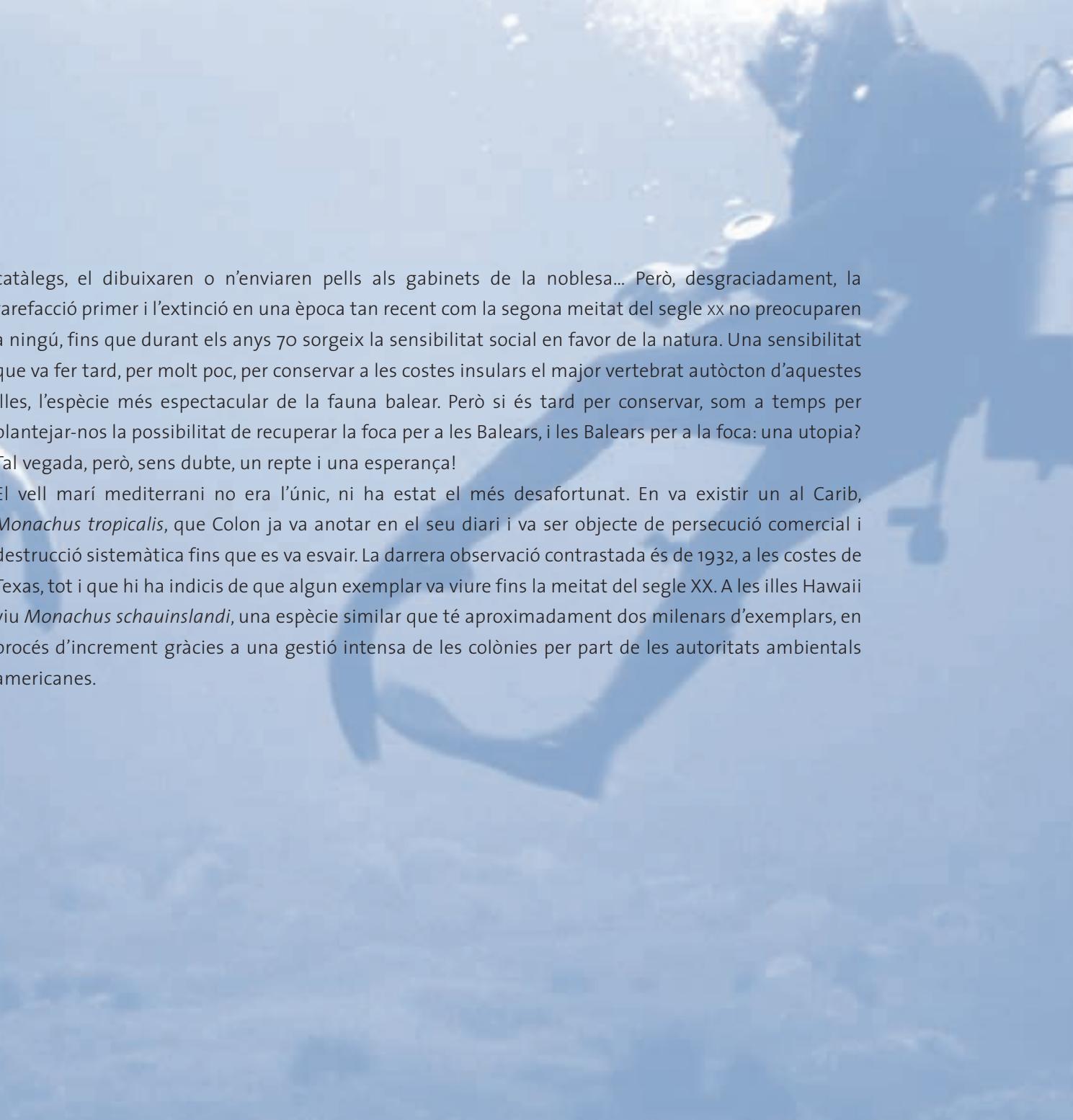
(Ramon Llull, *Llibre de contemplació en Déu*. 1273-74)

Amb la desaparició del vell marí hem perdut el que podríem considerar com a vertader emblema de la singular riquesa faunística del Mare Nostrum.

(J. A. Alcover i M. Rayó, «El emblema del Mediterráneo». *Diario de Mallorca*, juny del 1971)

Molts d'anys abans que s'encunyà l'expressió d'espècie emblemàtica (reservada per als animals i les plantes que, per les seves característiques, mereixen l'interès popular), els naturalistes J. A. Alcover i M. Rayó qualificaven el vell marí d'emblema de la Mediterrània en el primer article publicat en la premsa mallorquina en favor d'un animal que havia estat ben conegut, però poc apreciat, per moltes generacions d'illencs. Els vells marins, les foques, el *Monachus monachus* dels científics, han conviscut mils d'anys amb els humans a les Balears, però fins que no han desaparegut no han despertat estima. Els talaiòtics en menjaren; en l'època clàssica eren una font d'amulets i suposades medicines; històricament se n'ha aprofitat la pell; va esdevenir una peça de caça major; no va passar desapercebut als escriptors i als primers naturalistes illencs, ja que l'anotaren amb cura als seus

catàlegs, el dibuixaren o n'enviaren pells als gabinets de la noblesa... Però, desgraciadament, la rarefacció primer i l'extinció en una època tan recent com la segona meitat del segle xx no preocuparen a ningú, fins que durant els anys 70 sorgeix la sensibilitat social en favor de la natura. Una sensibilitat que va fer tard, per molt poc, per conservar a les costes insulars el major vertebrat autòcton d'aquestes illes, l'espècie més espectacular de la fauna balear. Però si és tard per conservar, som a temps per plantejar-nos la possibilitat de recuperar la foca per a les Balears, i les Balears per a la foca: una utopia? Tal vegada, però, sens dubte, un repte i una esperança!

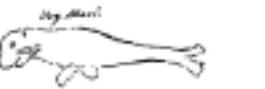
El vell marí mediterrani no era l'únic, ni ha estat el més desafortunat. En va existir un al Carib, *Monachus tropicalis*, que Colom ja va anotar en el seu diari i va ser objecte de persecució comercial i destrucció sistemàtica fins que es va esvair. La darrera observació contrastada és de 1932, a les costes de Texas, tot i que hi ha indicis de que algun exemplar va viure fins la meitat del segle XX. A les illes Hawaii viu *Monachus schauinslandi*, una espècie similar que té aproximadament dos milenars d'exemplars, en procés d'increment gràcies a una gestió intensa de les colònies per part de les autoritats ambientals americanes.

EL DARRER VELL MARÍ DE LES BALEARCS VA SER MORT A TIRS PER UN GUÀRDIA CIVIL A CALA TUENT EL MES D'ABRIL DE 1958. LLUÍS GASULL, DE LA SOCIETAT D'HISTÒRIA NATURAL, EL MESURÀ: FEIA 2,52 METRES DE LONGITUD • LA ÚLTIMA FOCA MONJE FUE ABATIDA A TIROS POR UN GUARDIA CIVIL EN CALA TUENT EN ABRIL DE 1958. LLUÍS GASULL, DE LA SOCIETAT D'HISTÒRIA NATURAL, LA MIDIÓ: HACÍA 2,52 METROS DE LONGITUD • THE LAST MONK SEAL IN THE BALEARICS WAS SHOT BY A CIVIL GUARD IN CALA TUENT IN APRIL, 1958. LLUÍS GASULL, OF THE NATURAL HISTORY SOCIETY, MEASURED IT: IT WAS 2,52 METRES LONG • DIE LETZTE MÖNCHSROBBE WURDE IM APRIL 1958 IN CALA TUENT VON EINEM GUARDIA CIVIL ERSCHOSSEN. LUÍS GASULL, VON DER NATURHISTORISCHEN GESELLSCHAFT MAß SIE UND STELLE IHRE LÄNGE VON 2,52 METERN FEST.
(FOTO CONSERVADA AL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALES DE SÖLLER)

LA BÈSTIA, LA MAR

UN DELS USOS TRADICIONALS DE LES PELLS DEL VELL MARÍ ERA LA CONFECIÓ DE BOSES PER AL TABAC: AQUESTA ES FÉU AMB LA D'UN EXEMPLAR CAÇAT A CALA PI A FINAL DEL SEGLE XIX • UNO DE LOS USOS TRADICIONALES DE LAS PIELES DE LA FOCA MONJE ERA LA CONFECCIÓN DE PETACAS PARA TABACO: LA DE LA IMAGEN SE HIZO CON LA PIEL DE UN EJEMPLAR CAZADO EN CALA PI A FINALES DEL SIGLO XIX • ONE TRADITIONAL USE FOR THE PELT OF THE MONK SEAL WAS FOR MAKING TOBACCO POUCHES: THE ONE IN THE PICTURE WAS MADE WITH THE SKIN OF A SEAL KILLED IN CALA PI TOWARDS THE END OF THE TWENTIETH CENTURY • EINE DER TRADITIONELLEN VERWENDUNGEN FÜR ROBBEN-FELLE WAR DIE ANFERTIGUNG VON TABAKSBEUTELN: DIE HIER ABGEBILDETE WURDE AUS DEM FELL EINES ENDE DES 20. JAHRHUNDERTS IN CALA PI ERLEGTEN EXEMPLARS GEFERTIGT.
(COL·LECCIÓ I FOTO: JOAN MAYOL)

El vell surt de la mar amb l'alè de Cèfir, amagat dins el ventre fosc de les ones, s'ajau al coval, i entorn seu dormen a caramull les foques de peus natatoris, descendents de la bella Halosidne, les quals surten de la mar escabellada exhalant l'olor amarga dels abismes marins.

(Homer, *Odissea*, cant IV)

Generalment, es tendeix a associar foques amb latituds polars, ignorant que la paraula *foca* és d'origen grec i va ser encunyada per denominar un animal ben conegut per Homer i Aristòtil, i tot el món grec, perquè habitava (i habita) la mar dels clàssics. La ciutat de Foça, a l'actual Turquia, en pren el nom, i d'altres topònims del mateix mot estan estesos per la mar Egea. Una demostració de la coneixença dels clàssics: Plini el Vell l'esmenta (no com a foca, sinó com a vedell marí, d'on deriva el mot que feim servir en català, vell marí) més de vint vegades a la *Naturalis Historia*, en descriu amb precisió diversos detalls anatòmics i de comportament, i la considera domesticable i intel·ligent. N'explica, el gran naturalista, l'origen del nom —*VITELLUS*, vedell—, justificat pels seus bramuls, del tot similars als d'un bou jove. *Vell marí* és, diuen els lingüistes, una contracció de *vedell marí*. El romà detalla també diversos usos medicinals o màgics (la distinció no era clara) de les seves restes i n'excel·leix la reputació de l'aleta anterior dreta, de propietats selectes. Creences similars han arribat fins a temps recents a casa nostra: al segle XIX, a Eivissa, es considerava eficaç infantar sobre una pell de foca en cas de dificultats en el part, i es deia que si un mariner portava un bigoti de foca a sobre no podia morir ofegat.

El vell marí és una espècie mediterrània, pròpia i exclusiva del Mare Nostrum i les costes atlàntiques immediates. Quan la humanitat va arribar a aquestes riberes, l'hi va trobar, i, mal que bé, hi ha conviscut molts de segles, amb desigual fortuna: avui, els països costaners són ocupats per quasi cinc-cents milions d'humans, i amb prou feines han permès que sobrevisquessin cinc-centes foques!

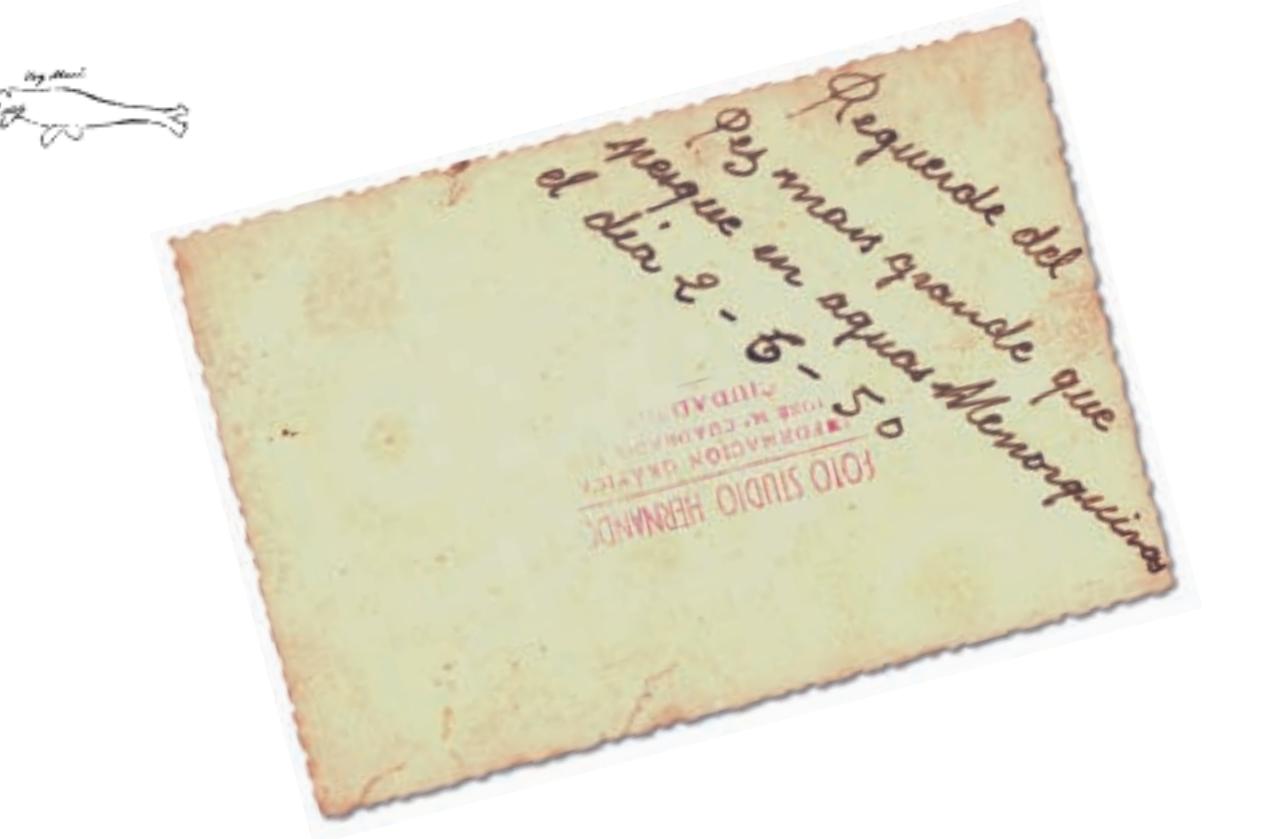
EL 2 DE JUNY DE 1950, AQUEST VELL MARÍ ES VA OFEGAR EN UNA MORUNA DE PUNTA TITINA (CIUTADELLA) PARADA PER UN PESCADOR DE NOM ANDREU, DE CALA RAJADA. L'ANIMAL VA SER EXHIBIT A CIUTADELLA • EL 2 DE JUNIO DE 1950 ESTA FOCA MONJE SE AHOGÓ EN UNA MORUNA DE PUNTA TITINA (CIUTADELLA), DISPUESTA POR UN PESCADOR DE NOMBRE ANDREU, DE CALA RAJADA. EL ANIMAL FUE EXHIBIDO EN CIUTADELLA • ON JUNE 2ND, 1950 THIS MONK SEAL WAS DROWNED IN A FISH TRAP AT PUNTA TITINA (CIUTADELLA), SET BY A FISHERMAN CALLED ANDREU, FROM CALA RAJADA. THE ANIMAL WAS EXHIBITED IN CIUTADELLA • DIESE MÖNCHSROBBE ERTRANK AM 2. JUNI 1950 IN EINER MORUNA IN PUNTA TITINA (CIUTADELLA), DIE EIN FISCHER NAMENS ANDREU AUS CALA RAJADA AUSGELEGT HATTE. DAS TIER WURDE IN CIUTADELLA AUSGESTELLT.

(FOTO: FOTO STUDIO HERNANDO, CIUTADELLA)

Cal treballar per canviar la tendència: si volem conservar realment la vida de la mar, no podem prescindir del gran depredador, del cim de piràmide ecològica mediterrània.

Aquesta espècie presenta dimorfisme sexual: els grans mascles superen els dos metres i mig de longitud i s'acosten als 250 quilos de pes. Les femelles són lleugerament més petites. La coloració és castanya o grisenc, amb el ventre més clar, sovint blanc. Els joves en néixer fan uns 80 centímetres i pesen a prop dels 20 quilos.

El vell marí s'alimenta de peixos i grans invertebrats marins —com ara els pops— que capturen en cabussades d'una durada habitual de cinc o sis minuts. Recentment, s'ha comprovat que el vell marí hawaïà pot submergir-se fins a cinc cents metres; cal pensar que l'espècie mediterrània té habilitats similars, i per tant no depèn de manera tan estricta de la costa com s'havia pensat fins avui, i pot alimentar-se a tota la plataforma continental.

CRANI DE VELL MARÍ CONSERVAT AL MUSEU D'ARTÀ, COL·LECTAT PER LLORENÇ GARCIAS FONT. N'HI HA UN ALTRE A L'INSTITUT RAMON LLULL DE PALMA, PROBABLEMENT OBTINGUT PEL SEU PRIMER CATEDRÀTIC D'HISTÒRIA NATURAL, FRANCESC BARCELÓ I COMBIS, QUE VA ESMENTAR L'ESPÈCIE EN ELS SEUS TREBALLS • CRANEO DE FOCA MONJE CONSERVADO EN EL MUSEO DE ARTÀ, RECOGIDO POR D. LLORENÇ GARCIAS FONT. EXISTE OTRO EN EL INSTITUTO RAMON LLULL DE PALMA, PROBABLEMENTE OBTENIDO POR SU PRIMER CATEDRÁTICO DE HISTÓRIA NATURAL, FRANCESC BARCELÓ I COMBIS, QUE COMENTÓ LA ESPECIE EN SUS TRABAJOS.

• THE SKULL OF A MONK SEAL IN THE COLLECTION OF THE ARTÀ MUSEUM, COLLECTED BY D. LLORENS GARCIAS FONT. THERE IS ANOTHER AT THE INSTITUTO RAMON LLULL IN PALMA, PROBABLY OBTAINED BY THE FIRST HEAD OF ITS NATURAL HISTORY DEPARTMENT, FRANCESC BARCELÓ I COMBIS, WHO WROTE ABOUT THE SPECIES IN HIS WORK • SCHÄDEL EINER MÖNCHSROBBE, AUS DEM MUSEUM VON ARTÀ, EIN FUND VON D. LLORENS GARCIAS FONT. EIN WEITERES EXEMPLAR BEFINDET SICH IM INSTITUTO RAMON LLULL IN PALMA, WAHRSCHEINLICH ERWORBEN DURCH SEINEN ERSTEN PROFESSOR FÜR NATURGESCHICHTE, FRANCESC BARCELÓ I COMBIS, DER DIE SPEZIES IN SEINEN ARBEITEN ERWÄHNT.

(FOTO: JOAN MAYOL)

DISCRET I TROGLODITA

Le nombran vey mari y en otras partes lobo marino, fue muerto con dos balazos que le traspasaron el cuello, estaba durmiendo con siete más dentro de la cueva nombrada Cap de Farutx, distante doce leguas de este puerto, se quedó tendido en la arena y los otros se echaron al mar, metiendo mucho ruido, a ladridos y levantando mucha espuma en dicho puesto, que casi nos llevó el barquillo y los tres hombres.

(Cristòfol Vilella, *Correspondència*. 1780)

Originàriament, els vells marins devien reposar i parir a les cales i les platges, especialment a les illes, on no hi havia depredadors que amenaçassin els cadells. Sembla que la persecució humana va canviar els seus hàbits, i des de fa segles és un animal troglodita que cerca la seguretat a les coves litorals, discretes i solitàries. Les més favorables són les que només tenen accés submarí, amb una càmera d'aire. Sempre és necessària una platja o un codolar al qual els animals puguin avarar-se i tornar a l'aigua amb facilitat.

En principi, és un animal gregari, que forma colònies de grandària molt variable. A les costes atlàntiques, biològicament molt productives, els estols poden ser enormes: a la dècada de 1430, l'explorador portuguès Alfonso Gonçalves va documentar en una platja de Rio de Oro —actual Sàhara Occidental— uns cinc mil *vells marins*, que varen ser massacrats per obtenir-ne pells i greix. En els anys posteriors es va continuar aniquilant la colònia, fins que va ser extingida. A la Mediterrània, però, les colònies són modestes, i abunden les citacions d'exemplars solitaris.

El part és d'una cria (rarament dues), que passa les primeres setmanes a terra, fins a la primera muda de pèl, i ha de ser alletada quatre mesos (un temps molt llarg per la família dels fòcids). La maduresa sexual és adquirida als tres o quatre anys. Hi ha poca informació de la durada de la vida, però es coneix un cas de 44 anys a Grècia.

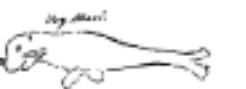

UN GRAN MASCLE SOLITARI HABITAVA FINS FA POCOS ANYS LES ILLES CHAFARINAS, A PROP DE MELILLA • UN GRAN MACHO SOLITARIO HABITABA HASTA POCOS AÑOS LAS ISLAS CHAFARINAS, CERCA DE MELILLA • A SOLITARY, LARGE MALE LIVED IN THE CHAFARINAS ISLES, NEAR MELILLA, UNTIL A FEW YEARS AGO • EIN GROßES EINSAMES MÄNNCHEN BEWOHNTE BIS VOR WENIGEN JAHREN DIE CHAFARINAS-INSELN, IN DER NÄHE MELILLAS.

(FOTO: JOAN MAYOL)

PACÍFIC I AGREDIT

[...] mencionarem la caça de la foca. Normalment, compareixen dos, quatre o cinc vellmarins, nedant i jugant a l'aigua una bona estona, fins que algun s'arrossega a la riba, moment en el qual el caçador dispara. De vegades, l'animal mor a l'acte, altres se salva submergint-se de nou al mar; el caçador ha d'estar preparat, tancant la sortida de la cova amb una xarxa forta. [...] la foca sol treure el cos fora de l'aigua, moment en el qual el caçador torna a disparar. [...] També es capturen vellmarins amb un ham fort unit a una corda ben resistent.

Arxiduc Lluís Salvador, *Die Balearen*, III. 1870.

Avui, la lectura d'aquest paràgraf ens escarrufa, però fins fa pocs anys fins i tot els naturalistes veien en la natura una font inesgotable d'espècimens, i la conservació sols era feina dels museus i dels gabinet, on interessava mantenir-ne pells i esquelets.

En realitat, els vells marins illencs havien tingut segles de relativa calma, perquè la costa de les Balears havia estat terra de frontera, i l'activitat de pirateria en foragitava l'habitació i l'activitat humanes: la ribera de la mar era molt perillosa, no hi havia pobles i els pescadors eren escassos. La foca tenia pocs antagonistes i cap molèstia. Hi ha moltes de coves conegeudes amb el nom de l'animal i molts de testimonis de la seva presència arreu de la costa, fins i tot a les proximitats de Palma, on habitaven una cova modesta al Carnatge del Coll d'en Rabassa.

Al segle XIX, però, les coses canvien: els europeus ocupen l'Alger i el litoral comença a ser poblat. Immediatament, les relacions foca/home s'incrementen, en perjudici de les foques. Els pescadors volen la mar per a ells sols, hi ha armes de foc, i les foques són activament perseguides i despietadament massacrades. Els refugis són violats, es paren trampes i paranys, s'usen nanses armades, dispers, fins i

DOS EXEMPLARS JUVENILS DE L'ESPÈCIE ES CONSERVEN AL MUSEU DEL SEMINARI DE CIUTADELLA. HAVIEN ESTAT CAPTURATS A LES COSTES DE MENORCA EN LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX • DOS EJEMPLARES JUVENILES DE LA ESPECIE SE CONSERVAN EN EL MUSEO DEL SEMINARIO DE CIUTADELLA. FUERON CAPTURADOS EN LAS COSTAS DE MENORCA EN LA PRIMERA MITAD DEL SIGLO XX • THESE TWO JUVENILE SPECIMENS FORM PART OF THE COLLECTION OF THE MUSEUM OF THE SEMINARY IN CIUTADELLA. THEY WERE CAPTURED ON THE COASTS OF MINORCA IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY • ZWEI JUNGE EXEMPLARE DER SPEZIES AUS DEM MUSEUM DES SEMINARS VON CIUTADELLA. SIE WURDEN IN DER ERSTEN HÄLFTE DES 20. JAHRHUNDERTS AN DER KÜSTE MENORCAS GEFANGEN.
(FOTOS: JOAN MAYOL)

tot dinamita contra seva i, a més, també es produeixen captures no intencionades en arts de pesca. Es fan rares. Es manté la persecució fins a les darreres. L'any 1928, un carrabíner de nom Demetrio va descobrir una gran foca negra dormint a ple dia a la cova Llarga, vora l'embarcador de la Canal de ses Salines (Eivissa). La va matar d'un tir al cap. Posaren el vell marí dins d'un carro (pesava 250 quilos) i l'exhibiren a Vila. Devers 1958, entre el cap de Cavalleria i l'illa dels Porros de Menorca, un vell marí i diversos dofins desbarataven xarxes de pesca, fins que els pescadors resolgueren el conflicte a tirs i causaren la mort dels animals. El mateix any, dos guàrdies civils en mataren una a Cala Tuent. Són les darreres dades certes a cada illa. Després hi ha hagut observacions molt esporàdiques, no totes ben contrastades, probablement d'animals nord-africans divagants, fins fa poques dècades.

ELS SUPERVIVENTS, ESPAROSOS I ESCASSOS

[...] diversos hallazgos arqueológicos... ...permiten suponer que ya en tiempos prehistóricos el hombre dio caza a su principal "enemigo" marino, por el que debía sentir el mismo odio ancestral del que han sido víctimas, en tierra firme, el oso o el lobo (no en vano a la foca se la llama "lobo marino" en buena parte de las lenguas europeas actuales).

F. J. Avellá, Revista Quercus. Primavera de 1986.

La intensitat de la persecució ha deixat una escampadissa de làpides virtuals entorn de la Mediterrània: extingides a les costes italiana, adriàtica i portuguesa al segle xix; a la Costa Blava francesa fins i tot abans; a Sicília i a Catalunya durant els anys vint; al cap de Gata; a les Canàries... Les darreres supervivents a la Mediterrània occidental foren les de Còrsega i Sardenya, fins als anys setanta, i les del Marroc, als noranta. No és impossible que en quedi alguna a la costa algeriana, però manquen observacions recents. També ha desaparegut de Tunísia. A l'altre extrem, s'ha extingit a tots els països de la mar Negra, excepte Turquia, com també de Síria, del Líban, d'Israel...

En queden, per tant, molt poques i molt escampades. La UICN considera el vell marí una de les deu espècies més amenaçades del planeta. Els especialistes han avaluat que es mantenen, escampats, uns cinc-cents o sis-cents exemplars entre la costa sahariana, Madeira i la mar Egea. La colònia més gran és la del cap Blanc, a la frontera septentrional de Mauritània, on n'hi ha un centenar i mig. A les illes Desertas, vora Madeira, hi ha el grup més ben protegit, actualment d'una trentena d'animals, gràcies a la tasca del parc nacional de l'illa, que ha aconseguit recuperar-les a partir d'una tercera part fa sols vint anys. I d'aquí, res fins a l'Egeu! —Excepte que en quedi alguna a la costa algeriana, cosa que no es pot

descartar per ara. A les costes i a les illes de Grècia i Turquia s'hi manté una població molt esparsa de tres-cents o quatre-cents exemplars. Les Espòrades i Zacint són els nuclis més ben coneguts, i els esforços de naturalistes locals, associacions, agències governamentals i fins i tots la Unió Europea per conservar-los han estat molt considerables en els darrers anys.

La colònia del Sahara, que gaudeix d'una protecció exemplar, és la més densa i la més coneguda. Probablement, s'ha beneficiat indirectament del conflicte bèl·lic saharià, ja que aquesta situació va acabar amb les molèsties que rebien des de dalt dels penya-segats, les coves marines dels quals habiten. La seva expansió era tan positiva que durant els anys noranta es va plantejar la possibilitat de reintroduir-les a les Canàries. Desgraciadament, el 1997, en molt poques setmanes, dues terceres parts dels animals varen morir sobtadament per una intoxicació general ocasionada per dinoflagel·lats. D'altra banda, cada any una part important de les cries mor a causa dels temporals de ponent en aquesta costa mancada de refugis. Tot i això, el ritme de recuperació de la colònia és molt positiu, entre altres factors gràcies als esforços dels equips mauritans i espanyols que hi treballen. Però la possibilitat, inevitable, d'una nova marea roja posa els pès de punta!

Les colònies atlàntiques (el Sàhara i Desertas) evolucionen positivament i estan emparades per un pla d'acció internacional. A la Mediterrània també s'han impulsat accions coordinades, i hi ha un pla, sota els auspícis del Conveni de Barcelona, que suposa una autèntica esperança per a les colònies orientals, on desgraciadament la destrucció intencionada continua essent un problema real.

RECUPERAR LA CONVIVÈNCIA

*Per bous de sa guarda dins fordes estables
allà té Na Ruixa clapats vellmarins.*

(Costa i Llobera, *Tradicions i fantasies*. 1903)

El gran canvi en els darrers vint anys és l'amor a les foques, que ha substituït la ignorància, la indiferència o l'odi que havien suscitat fins a època recent. El darrer terç del segle xx ha estat l'escenari de la sensibilitat social per la natura, on s'ha combinat la preocupació per la degradació ambiental amb la resposta activa a aquests problemes. La mar és un dels grans referents d'aquesta nova consciència ciutadana, estimulada per la tasca de les associacions cíviques, que determina les respostes governamentals. Un exemple d'aquest canvi ha estat el funcionament de l'FFM (Fons per a la Foca de la Mediterrània), que ha impulsat campanyes educatives als països magribins.

A les Balears, el canvi en la protecció de la natura ha estat tan radical com ràpid: el pes social de les entitats ambientals és considerable; les lleis protegeixen amb severitat les espècies amenaçades; l'Administració, les organitzacions i algunes empreses s'involucren activament en programes de conservació, i, sobretot, tenim grans extensions marines consagrades a la conservació on l'ús dels recursos està condicionat a restriccions ambientals. La xarxa de reserves marines a l'arxipèlag és la més extensa i representativa de la Mediterrània, i els resultats de restauració de la fauna marina en el cas del Parc Nacional de Cabrera són espectaculars.

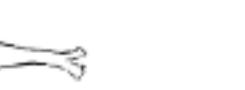
Ha arribat l'hora d'assumir el més ambiciós dels reptes de conservació pendents: recuperar allò que tan recentment hem perdut, servir de porta a la recuperació dels vells marins a la Mediterrània occidental. Hi ha evidències que les foques poden conviure amb les persones, dins certs límits. A països molt diversos, espècies similars viuen en espais humanitzats i toleren un determinat nivell d'activitat humana. I no parlam tan sols de costes solitàries o inhòspites a les persones, sinó també d'espais tan

LA IMATGE ÉS ELOQÜENT: L'ARMA DE FOC VA ACABAR AMB AQUEST EXEMPLAR DE LES ILLES CHAFARINAS, A L'EST DE MELILLA, L'ANY 1928 • LA IMAGEN ES ELOCUENTE: EL ARMA DE FUEGO ACABÓ CON ESTE EJEMPLAR DE LAS ISLAS CHAFARINAS, AL ESTE DE MELILLA, EN EL AÑO 1928 • THE PICTURE IS ELOQUENT: THE FIREARM IS ABOUT TO PUT AN END TO THIS SPECIMEN IN THE CHAFARINAS ISLES TO THE EAST OF MELILLA, IN 1928 • DIESES BILD SPRICHT FÜR SICH: EINE SCHUßWAFFE BEENDETE DAS LEBEN DIESES EXEMPLARES AUF DEN CHAFARINAS INSELN, ÖSTLICH VON MELILLA GELEGEN, IM JAHRE 1928.
(FOTO CEDIDA PER XISCO AVELLÀ)

UNA FEMELLA I EL SEU FETUS A LA COBERTA D'UN VAIXELL, A LA COSTA DE CÒRSEGA, EL 1947 • UNA HEMBRA Y SU FETO EN LA CUBIERTA DE UN BARCO, EN LA COSTA DE CÓRCEGA EN 1947 • A FEMALE AND HER FOETUS ON THE DECK OF A BOAT, OFF THE CORSICAN COAST IN 1947 • EIN WEIBCHEN UND IHR FÖTUS AUF EINEM SCHIFFSDECK VOR DER KÜSTE KORSIKAS IM JAHR 1947.
(FOTO CEDIDA PER: MUSÉE OCEANOGRAPHIQUE DE MONACO)

similars al nostre —des del punt de vista d'ús turístic de la costa— com Califòrnia. La condició essencial és el respecte, fruit de la cultura. De fet, tant antigament com en l'actualitat, als llocs on l'animal es respecta alguns exemplars visiten els ports.

Al cap i a la fi, les foques viuen la seva vida si no se les mata! Hi ha vells marins a mars molt menys productives que la nostra, són animals tolerants i ximples en condicions normals, que han demostrat aquesta capacitat de convivència.

És vital per a l'espècie fer l'intent de conservar-la als països desenvolupats, ja que el camí socioeconòmic de la Mediterrània és el desenvolupament. No podem exigir als països d'economies més modestes que reservin espais i recursos a favor de les foques sense fer per la nostra part esforços proporcionals. Les Balears podríem tenir el paper de catalitzador d'un procés ambiciós que s'ha d'iniciar amb la imbricació dels plans atlàntic i mediterrani, amb una acció a la Mediterrània occidental que ha de recuperar la seva joia zoològica més espectacular.

Fa quasi tres mil anys, Homer deia que les foques són filles de la deessa de la mar; avui el fet de recuperar-les pot ser producte de la voluntat humana, de la nostra capacitat per saldar el gran deute que tenim amb aquesta espècie després d'una destrucció secular sistemàtica.

EXEMPLAR MORT A LA COSTA D'ALGÈRIA EL 1967. LA PERSECUCIÓ DE L'ANIMAL HA ESTAT CONSTANT I ESTESA A TOTES LES COSTES MEDITERRÀNIES • EJEMPLAR MUERTO EN LA COSTA DE ARGELIA EN 1967. LA PERSECUCIÓN DEL ANIMAL HA SIDO CONSTANTE Y EXTENDIDA EN TODAS LAS COSTAS MEDITERRÁNEAS • A DEAD SPECIMEN ON THE COAST OF ALGERIA IN 1967. THE PERSECUTION OF THE ANIMAL HAS BEEN CONSTANT THROUGHOUT THE WHOLE OF THE MEDITERRANEAN AND ITS COASTS • EIN TOTES EXEMPLAR AN DER ALGERISCHEN KÜSTE IM JAHR 1967. DIE VERFOLGUNG DIESES TIERS IST AN ALLEN MITTELMEER-KÜSTEN KONSTANT UND WEITVERBREITET GEWESEN.

(FOTO CEDIDA PER XISCO AVELLÀ)

FINS I TOT UN LLOC TAN EMBLEMÀTIC DE LA MEDITERRÀNIA COM LA FONTANA DE TREVI (ROMA) HA CONEGUT EL VELL MARÍ: EL 14 DE DESEMBRE DE 1951, DOS PERIODISTES HI AMOLLAREN UNA FOCA JOVE DUITA DE SARDENYA. FOREN MULTATS PER UN MUNICIPAL ESCRUPOLÓS, JA QUE L'ÚNIC QUE ÉS PERMÈS TIRAR AL MONUMENT SÓN MOEDES! • INCLUSO UN LUGAR TAN EMBLEMÁTICO COMO LA FONTANA DE TREVI (ROMA) HA CONOCIDO A LA FOCA MONJE: EL 14 DE DICIEMBRE DE 1951 DOS PERIODISTAS SOLTARON UNA FOCA JOVEN, TRAIDA DE CERDEÑA. FUERON MULTADOS POR UN ESCRUPULOSO GUARDIA URBANO, YA QUE LO ÚNICO QUE ESTÁ PERMITIDO TIRAR AL MONUMENTO SON MONEDAS! • EVEN AS EMBLEMATIC A PLACE AS THE TREVI FOUNTAIN IN ROME HAS MADE THE ACQUAINTANCE OF THE MONK SEAL: ON DECEMBER 14TH, 1951, TWO JOURNALISTS SET A YOUNG SEAL, BROUGHT FROM SARDINIA, LOOSE IN IT. THEY WERE FINED BY A SCRUPULOUS MUNICIPAL POLICE OFFICER, AS ONE IS ONLY ALLOWED TO THROW COINS INTO THE FOUNTAIN! • SOGAR EIN SOLCH EMBLEMATISCHER ORT WIE DER TREVI-BRUNNEN (ROM) HAT MIT DER MÖNCHSROBBE BEKENNTSCHAFT GEMACHT: AM 14. DEZEMBER 1951 LIEßEN ZWEI JOURNALISTEN IM BRUNNEN EINE JUNGE ROBBE, DIE SIE AUS SARDINIEN MITGEbracht HATTEN, FREI. EIN PFlichtbewußter Polizist verpaßte ihnen ein Strafgeld, denn das einzige was in den Brunnen zu werfen erlaubt ist, sind Münzen!

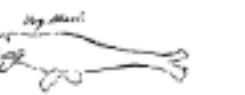
(FOTO: AGE FOTOSTOCK)

AQUEST EXEMPLAR VA SER CAPTURAT A MAÓ, L'ANY 1913. ERA UNA FEMELLA GRÀVIDA • ESTE EJEMPLAR FUE CAPTURADO EN MAÓ, EN EL AÑO 1913. ERA UNA Hembra Grávida • THIS SPECIMEN WAS CAPTURED IN MAHON IN THE YEAR 1913. IT WAS A PREGNANT FEMALE • DIESES EXEMPLAR WURDE IM JAHR 1913 IN MAHON GEFAngEN. ES HANDELTE SICH UM EIN TRÄCHTIGES WEIBCHEN. (ESQUERRA: FOTO JOAN MAYOL. DRETA: FOTO CONSERVADA A L'ATENEU DE MAÓ).

EL PARC NACIONAL DE CABRERA ÉS LA LOCALITAT MÉS FAVORABLE PER INICIAR-HI LA RECUPERACIÓ DE LA FOCA A LES ILLES BALEARS
 • EL PARQUE NACIONAL DE CABRERA ES EL LUGAR MÁS FAVORABLE PARA INICIAR LA RECUPERACIÓN DE LA FOCA EN LAS ILLES BALEARS • THE CABRERA NATIONAL PARK IS THE MOST SUITABLE PLACE TO LAUNCH THE RECOVERY OF THE SEAL IN THE BALEARIC ISLANDS • DER NATIONALPARK CABRERA IST DER IDEALE ORT, UM DIE ROBBE AUF DEN BALEAREN WIEDEREINZUFÜHREN.
 (FOTO: VICENÇ MATAS)

LA COSTA DE TRAMUNTANA MENORQUINA OFEREIX UN HÀBITAT MOLT FAVORABLE I RIC PER A LES FOQUES, TOT I QUE HI SÓN ESCASSES LES COVES ADIENTS PER A LA REPRODUCCIÓ • LA COSTA DE TRAMUNTANA MENORQUINA OFRECE UN HABITAT MUY FAVORABLE Y RICO PARA LAS FOCAS, AUNQUE ESCASEAN LAS CUEVAS ADECUADAS PARA LA REPRODUCCIÓN • THE TRAMUNTANA COASTLINE IN MINORCA PROVIDES A FAVOURABLE AND RICH HABITAT FOR SEALS, ALTHOUGH THERE ARE FEW CAVES SUITABLE FOR BREEDING • DIE KÜSTE DER TRAMUNTANA MENORCAS BIETET EINEN SEHR GUTEN LEBENSRAUM FÜR DIE ROBBE, WOBEI ES JEDOCH AN PASSENDEN HÖhlen FÜR IHRE FORTPFLANZUNG MANGELT. (FOTO VICENÇ MATAS).

COVA DEL VELL MARÍ, JUST DEVORA EL PORT DE SA DRAGONERA. HI HA MEMÒRIA ORAL QUE LES FOQUES HAVIEN ARIBAT A CRIAR EN AQUEST REFUGI • CUEVA DEL VELL MARÍ, JUSTO AL LADO DEL PUERTO DE SA DRAGONERA, HAY MEMORIA ORAL DE LA EXISTENCIA DE QUE LAS FOCAS HABÍAN LLEGADO A CRIAR EN ESTE REFUGIO • VELL MARÍ CAVE, VERY NEAR THE HARBOUR ON SA DRAGONERA. ORAL MEMORY HAS IT THAT SEALS USED TO BREED IN THIS REFUGE • COVA DEL VELL MARÍ (HÖHLE EINER MÖNCHSROBBE), DIREKT NEBEN DEM HAFEN VON SA DRAGONERA GELEGEN, LAUT MÜNDLICHER ÜBERLIEFERUNGEN SOLLEN DIE ROBBEN AN DIESEM ZUFLUCHTSORT SOGAR GEWORFEN HABEN.

(FOTO: JOAN MAYOL)

ALS ECOSISTMES LITORALS DE LES BALEARS ENS FALTA UNA ESPÈCIE CLAU: EL VELL MARÍ. RECUPERAR-LO AQUÍ POT SER UNA CONTRIBUCIÓ MOLT IMPORTANT PER AL FUTUR DE L'ESPÈCIE • EN LOS ECOSISTEMAS LITORALES DE LAS BALEARES NOS FALTA UNA ESPECIE CLAVE: LA FOCA MONJE. RECUPERARLA AQUÍ PUEDE SER UNA CONTRIBUCIÓN MUY IMPORTANTE PARA EL FUTURO DE LA ESPECIE • THE COASTAL ECOSYSTEMS OF THE BALEARICS LACK A KEY SPECIES: THE MONK SEAL. REINTRODUCING IT HERE WOULD BE A VERY IMPORTANT CONTRIBUTION TO THE FUTURE OF THE SPECIES • DIE KÜSTEN-ÖKOSYSTEME DER BALEAREN LASSEN EINE SCHLÜSSEL-SPEZIES VERMISSEN: DIE MÖNCHSROBBE. SIE HIER WIEDEREINZUFÜHREN, KÖNNTE EIN HÖCHST WICHTIGER BEITRAG ZUR ZUKUNFT DIESER SPEZIES SEIN.

(FOTO: FRANCISCO MÁRQUEZ)

ELS PEUS DE LA FOCA ESTAN PERFECTAMENT ADAPTATS A LA VIDA AQUÀTICA, I ELS DEIXA VEURE EN LA CABUSSADA • LOS PIES DE LA FOCA ESTAN PERFECTAMENTE ADAPTADOS A LA VIDA ACUÁTICA, Y LOS DEJA VER CUANDO SE ZAMBULLE • THE SEAL'S FEET ARE PERFECTLY ADAPTED TO LIFE IN THE WATER, AND CAN BE SEEN AS THEY DIVE • DIE FLOßEN DER ROBBE SIND PERFEKT AN DAS LEBEN IM MEER ANGEPAßT.

(FOTO XISCO AVELLÀ/FFM)

EL CAP RODÓ, L'AMPLADA DEL MUSELL I LA GRANDÀRIA DELS ULLS DONEN A LES FOQUES UNA APARENÇA QUASI HUMANA QUE EXPLICA MOLTES DE LES LLEGENDES QUE L'ENVOLTEN • LA CABEZA REDONDA, EL HOCICO ANCHO Y LOS OJOS GRANDES, DAN A LAS FOCAS UNA APARIENCIA CASI HUMANA QUE EXPlica MUCHAS DE LAS LEYENDAS QUE LA ENVUELVEN • ITS ROUND HEAD, BROAD SNOUT AND THE SIZE OF ITS EYES GIVE THE SEAL AN ALMOST HUMAN APPEARANCE, WHICH EXPLAINS MANY OF THE LEGENDS SURROUNDING IT • DER RUNDE KOPF, DIE BREITE SCHNAUZE UND DIE GROßen AUGEN, VERLEIHEN DER ROBBE EIN BEINAHE MENSCHLICHES AUSSEHEN, WAS VIELE DER SIE UMGEBENDEN LEGENDEN ERKLÄRT.

(FOTO: FRANCISCO MÀRQUEZ)

EN AQUESTA FOCA D'UNA ILLA GREGA, S'APRECIA LA COLORACIÓ CASTANYA, CARACTERÍSTICA DE MOLTS D'EXEMPLARS DE L'ESPÈCIE • EN ESTA FOCA DE UNA ISLA GRIEGA, SE APRECIA LA COLORACIÓN CASTAÑA, CARACTERÍSTICA DE MUCHOS EJEMPLARES DE LA ESPECIE • THE CHESTNUT COLOURING, CHARACTERISTIC OF MANY SEALS OF THE SPECIES, CAN BE CLEARLY SEEN ON THIS SEAL ON A GREEK ISLAND • BEI DIESER MÖNCHSROBBE EINER GRIECHISCHEN INSEL KANN MAN SEHR SCHÖN DIE KASTANIENBRAUNE FÄRBUUNG ERKENNEN, DIE SO CHARAKTERISTISCH FÜR VIELE EXEMPLARE DIESER SPEZIES IST.

(FOTO: TONI FONT)

UN VELL MARÍ S'ACOSTA A LA BOCA D'UNA COVA, I VIGILA, DESCONFIAT, EL FOTÒGRAF
• UNA FOCA MONJE SE ACERCA A LA BOCA DE UNA CUEVA, Y VIGILA, DESCONFIADA,
AL FOTÓGRAFO • A MONK SEAL NEARS THE CAVE MOUTH AND KEEPS A SUSPICIOUS
EYE ON THE PHOTOGRAPHER • EINE MÖNCHSROBBE NÄHERT SICH DEM EINGANG
EINER HÖHLE UND BEOBECHTET, MIßTRAUSCH DEN FOTOGRAFEN.
(FOTO: MANU SANFÉLIX)

LA DENTICIÓ DE TOTES LES FOQUES DEMOSTRA LA SEVA PROXIMITAT EVOLUTIVA AMB ELS MAMÍFERS CARNÍVORS, I ESTÀ ESPECIALMENT ADAPTADA PER CAPTURAR ELS LLNEGADISOS ANIMALS MARINS DELS QUALS S'ALIMENTEN • LA DENTICIÓN DE TODAS LAS FOCAS DEMUESTRA SU PROXIMIDAD EVOLUTIVA CON LOS MAMÍFEROS CARNÍVOROS, Y ESTÁ ESPECIALMENTE ADAPTADA PARA LA CAPTURA DE LOS RESBALADIZOS ANIMALES MARINOS DE LOS CUALES SE ALIMENTAN • THE DENTITION OF ALL SEALS SHOWS THEIR EVOLUTIONARY PROXIMITY TO CARNIVOROUS MAMMALS, AND IS ESPECIALLY ADAPTED TO CATCHING THE SLIPPERY SEA CREATURES THEY FEED ON • DIE ZAHNUNG ALLER ROBBEN BELEGT DIE EVOLUTIVE NÄHE ZU DEN FLEISCHFRESSENDEN SÄUGETIEREN UND IST BESONDERS AUF DEN FANG DER SCHLÜPFRIGEN MEERESTIERE AUSGELEGT, VON DENEN SIE SICH ERNÄHREN.

(FOTO: FRANCISCO MÁRQUEZ)

ELS VELLS MARINS PODEN TANCAR HERMÈTICAMENT ELS ORIFICIS NASSALS PER PODER BUSSEJAR SENSE PROBLEMES • LAS FOCAS MONJE PUEDEN CERRAR HERMÉTICAMENTE LOS ORIFICIOS NASALES, PARA PODER BUCEAR SIN PROBLEMAS • THE MONK SEAL CAN CLOSE THEIR NOSTRILS HERMETICALLY SO AS TO BE ABLE TO DIVE WITHOUT PROBLEMS • DIE MÖNCHSROBBE KANN IHRE NASENLÖCHER HERMETISCH SCHLIEßen, UM SO OHNE SCHWIERIGKEITEN TAUCHEN ZU KÖNNEN..
(FOTO: FRANCISCO MÁRQUEZ)

QUAN EMERGEIXEN, ELS FORATS NASSALS S'OBREN COMPLETAMENT PER FER POSSIBLE UNA RENOVACIÓ RÀPIDA DE L'AIRE PULMONAR • CUANDO EMERGEN, SUS FOSAS NASALES SE ABREN COMPLETAMENTE, PARA FAVORECER UNA RÁPIDA RENOVACIÓN DEL AIRE PULMONAR • WHEN THEY EMERGE, SEALS OPEN THEIR NOSTRILS WIDE TO PERMIT RAPID RENEWAL OF THE AIR IN THEIR LUNGS • BEIM AUFTAUCHEN ÖFFNEN SICH DIE NASENHÖhlen VOLLSTÄNDIG, UM SO EINE SCHNELL ERNEUERUNG DER ATEMLUFT ZU ERMÖGLICHEN.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

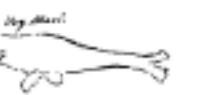
LES CERRES RABASSUDES DELS MOSTAXOS DEL VELL MARÍ SÓN SENSORS TÀCTILS QUE ELS FACILITEN LA PRECISIÓ A L'HORA DE CAPTURAR LES PRESES • LOS GRUESOS PELOS DEL BIGOTE DE LA FOCA MONJE SON SENSORES TÁCTILES QUE LES FACILITAN LA PRECISIÓN EN EL MOMENTO DE CAPTURAR A SUS PRESAS • THE THICK HAIRS OF THE MONK SEAL'S MOUSTACHE ARE TACTILE SENSORS THAT PROVIDE THEM WITH PRECISION AT THE MOMENT OF SEIZING THEIR PREY • DIE DICKE HAARE DES BARTS DER MÖNCHSROBBE SIND FÜHLER, DIE IHR EINE GRÖßERE PRÄZISION BEI DER JAGD VERLEIHEN.

(FOTO: GERALD HAU)

LES FOQUES ES COMUNIQUEN AMB DIVERSES VOCALIZACIONS, ALGUNES DE SIMILARS ALS BRAMULS BOVINS, D'ON DERIVA EL SEU NOM CATALÀ, UNA CONTRACCió DE VEDELL MARÍ • LAS FOCAS SE COMUNICAN CON DIVERSAS VOCALIZACIONES, ALGUNAS SIMILARES A LOS BRAMIDOS BOVINOS, DE DONDE DERIVA SU NOMBRE EN CATALÁN, UNA ABREVIATURA DE VADELL MARÍ • SEALS COMMUNICATE WITH A VARIETY OF SOUNDS, SOME OF WHICH ARE SIMILAR TO THE BELLOWING OF BULLS, WHICH GIVES RISE TO THEIR NAME IN CATALAN, A CORRUPTION OF VADELL MARÍ • DIE ROBBEN VERSTÄNDIGEN SICH MIT VERSCHIEDENEN STIMMEN, VON DENEN EINIGE DEM BRÜLLEN VON RINDERN ÄHNELN, WOHER SICH AUCH IHR KATALANISCHER NAME ABLEITET, EINE ABKÜRZUNG VON VADELL MARÍ (MEERESKUH).

(FOTO: GERALD HAU)

ELS CODOLARS LITORALS SÓN FAVORABLES AL REPÒS DELS VELLS MARINS, QUE S'HI SENTEN SEGURS I PODEN DORMIR MOLT PROFUNDAMENT • LOS PEDREGALES LITORALES FAVORECEN EL REPOSO DE LAS FOCAS MONJE, EN ELLOS SE SIENTEN SEGUROS Y PUEDEN DORMIR PROFUNDAMENTE • STONY BEACHES FACILITATE THE MONK SEAL'S REST. THERE THEY FEEL SAFE AND CAN FALL INTO A DEEP SLEEP • DIE STEINKÜSTEN SIND IDEALE RUHESTÄTTEN FÜR DIE MÖNCHSROBBEN, HIER FÜHLEN SIE SICH SICHER UND KÖNNEN EINEN TIEFEN SCHLAF GENIEßEN.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

LA SILUETA FUSIFORME DE LES FOQUES DEMOSTRA LA SEVA PERFECTA ADAPTACIÓ A LA VIDA AQUÀTICA • LA SILUETA FUSIFORME DE LAS FOCAS DEMUESTRA SU PERFECTA ADAPTACIÓN A LA VIDA ACUÁTICA • THE FUSIFORM SHAPE OF THE SEALS SHOWS HOW PERFECTLY ADAPTED THEY ARE TO AN AQUATIC LIFE • DIE SPINDELFÖRMIGE SILHOUETTE DER ROBBEN BELEGT IHRE PERFEKTE ANPASSUNG AN DAS LEBEN IM WASSER.

(FOTO: GERALD HAU)

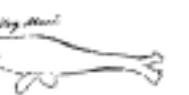
UN VELL MARÍ DE LA COSTA SAHARIANA S'HA APERCEBUT DE LA PRESÈNCIA DEL FOTÒGRAF, AL QUAL OBSERVA AMB EXPRESSIÓ CALMADA • UNA FOCA MONJE DE LA COSTA SAHARIANA SE HA APERCIBIDO DE LA PRESENCIA DEL FOTÓGRAFO, AL QUE OBSERVA CON EXPRESIÓN CALMADA • A MONK SEAL FROM THE SAHARAN COAST HAS NOTICED THE PRESENCE OF THE PHOTOGRAPHER, WHOM IT OBSERVES WITH A CALM EXPRESSION ON ITS FACE • EINE MÖNCHSROBBE AN DER SAHARAKÜSTE HAT DIE GEGENWART EINES FOTOGRAFEN WAHRGENOMMEN UND BETRACHTET IHN GELASSEN.

(FOTO: XISCO AVELLÀ/FFM)

UN NATURALISTA OBSERVA UNA FOCA PROFUNDAMENT DORMIDA A LES ILLES CHAFARINAS • UN NATURALISTA OBSERVA UNA FOCA PROFUNDAMENTE DORMIDA EN LAS ISLAS CHAFARINAS • A NATURALIST CLOSELY OBSERVES A SEAL THAT IS SOUNDLY ASLEEP IN THE CHAFARINAS ISLES • EIN NATURFORSCHER BEOBACHTET EIN FEST SCHLAFENDE ROBBE AUF DEN CHAFARINAS INSELN.

(FOTO: XISCO AVELLÀ/FFM)

ELS CADELLS, A LES DOTZE SETMANES DE VIDA, COMENCEN A NEDAR AMB LES SEVES MARES, QUE ELS FACILITEN L'APRENENTATGE DE LA VIDA A LA MAR • LOS CACHORROS A LAS DOCE SEMANAS DE VIDA, COMIENZAN A NADAR JUNTO A SUS MADRES, QUE LES FACILITAN EL APRENDIZAJE DE LA VIDA EN EL MAR • THE PUPS BEGIN TO SWIM AT 12 WEEKS ALONGSIDE THEIR MOTHERS, WHO TEACH THEM EVERYTHING THEY NEED FOR THEIR MARINE LIFE • DIE JUNGEN BEGINNEN MIT 12 WOCHEN ZUSAMMEN MIT IHREN MÜTTERN ZU SCHWIMMEN, DIE SIE SO FÜR DAS LEBEN IM MEER VORBEREITEN.
(FOTO: XISCO AVELLÀ/FFM)

A LA COSTA SAHARIANA ES PODEN OBSERVAR FÀCILMENT CONCENTRACIONS DE VELLS MARINS A PROP DELS PENYA-SEGATS • EN LA COSTA SAHARIANA PUEDEN OBSERVARSE FACILMENTE CONCENTRACIONES DE FOCAS MONJE CERCA DE LOS ACANTILADOS • ON THE SAHARAN COAST, GROUPS OF MONK SEALS CAN EASILY BE OBSERVED CLOSE TO THE CLIFFS • AN DER SAHARA-KÜSTE KANN MAN OHNE SCHWIERIGKEITEN GRUPPEN VON MÖNCHSROBBEN IN DER NÄHE DER KÜSTENFELSEN BEOBACHTEN.
(FOTO: XISCO AVELLÀ/FFM)

PROBABLEMENT ELS VELLS MARINS USAVEN PLATGES I CODOLARS FINS QUE SE'N VA INICIAR LA PERSECUCIÓ HUMANA, QUE ELS VA EMPÈNYER ALS REFUGIS CAVERNÍCOLES • PROBABILMENTE LAS FOCAS MONJE USABAN PLAYAS Y PEDREGALES HASTA QUE SE INICIO SU PERSECUCIÓN HUMANA, QUE LAS EMPUJÓ HACIA LOS REFUGIOS CAVERNÍCOLAS • THE MONK SEALS PROBABLY USED SANDY BEACHES AND STONY PATCHES OF THE SHORELINE UNTIL HUMAN PERSECUTION BEGAN TO FORCE THEM INTO CAVE REFUGES • HÖCHSTWAHRSCHEINLICH LEBTEN DIE MÖNCHSROBBEN AUF STRÄNDEN UND STEINWÜSTEN, BIS IHRE JAGD DURCH DEN MENSCHEN SIE IN HÖHLEN ZUFLUCHT SUCHEN LIEß.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

EL COLOR DELS VELL MARINS ÉS GRISENC O TERRÓS, SEGONS ELS INDIVIDUS • EL COLOR DE LAS FOCAS MONJE ES GRISÁCEO O TERROSO, SEGÚN LOS INDIVIDUOS • THE MONK SEALS ARE GREYISH OR A SHADE OF BROWN, DEPENDING ON THE INDIVIDUAL SPECIMEN • DIE FÄRBUNG DER MÖNCHSROBBE IST JE NACH EXEMPLAR GRAU ODER ERDFARBEN.
(FOTO: FRANCISCO MÀRQUEZ)

UNA DE LES PRESSES FREQUENTS DE LES FOQUES SÓN ELS POPS, QUE CAPTUREN ALS CAUS ROCOSOS • UNA DE LAS PRESAS FRECUENTES DE LA FOCAS SON LOS PULPOS, QUE CAPTURAN EN SUS REDUCTOS ROCOSOS • A FREQUENT PREY OF THE SEALS IS THE OCTOPUS, WHICH THEY CAPTURE IN THEIR ROCKY STRONGHOLDS • EINE HÄUFIGE BEUTE DER ROBBEN SIND TINTENFISCHE, DIE SIE IN IHREN FELSENVERSTECKEN JAGEN.
(FOTO: FRANCISCO MÀRQUEZ)

UN VELL MARÍ JOVE AL PUNT DE SUBMERGIR-SE A L'AIGUA DE LA COVA ON PASSA LES PRIMERES SETMANES DE VIDA •
UNA FOCA MONJE JOVEN, A PUNTO DE SUMERGIRSE EN EL AGUA DE LA CUEVA DONDE PASA LAS PRIMERAS SEMANAS DE
VIDA • A YOUNG MONK SEAL ABOUT TO SUBMERGE IN THE WATER OF THE CAVE WHERE IT SPENDS ITS FIRST WEEKS OF
LIFE • EINE JUNGE MÖNCHSROBBE, KURZ VOR DEM ABTAUCHEN IM WASSER DER HÖHLE, IN DER SIE IHRE ERSTEN
LEBENSWochen VERBRINGT.

(FOTO: ALI GUCU)

UN VELL MARÍ A PROP D'UNA EMBARCACIÓ PESQUERA MAURITANA. PESCADORS I FOQUES
COMPAREIXEN EL MATEIX HÀBITAT SENSE CONFLICTES RELLEVANTS • UNA FOCA MONJE CERCA DE UNA
EMBARCACIÓN PESQUERA MAURITANA. PESCADORES Y FOCAS COMPARTEN EL MISMO HÁBITAT SIN
CONFLICTOS RELEVANTES • A MONK SEAL NEAR A MAURITANIAN FISHING BOAT. FISHERMEN AND SEALS
SHARE THE SAME HABITAT WITHOUT SIGNIFICANT CONFLICTS • EINE MÖNCHSROBBE IN DER NÄHE EINES
MAURITANISCHEN FISCHERBOOTES. FISCHER UND ROBBEN TEILEN SICH DEN SELBEN LEBENSRAUM
OHNE BEDEUTENDE KONFLIKTE.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

UN VELL MARÍ GUANYA L'AIGUA A LA COVA DE LA COSTA TURCA ON HA ESTAT SORPRÈS PEL FOTÒGRAF • UNA FOCA MONJE ENTRA EN EL AGUA EN LA CUEVA DE LA COSTA TURCA DONDE HA SIDO SORPRENDIDA POR EL FOTÓGRAFO • A MONK SEAL SLIPS INTO THE WATER IN THE CAVE ON THE TURKISH COAST WHERE IT HAS BEEN SURPRISED BY THE PHOTOGRAPHER • EINE MÖNCHSROBBE TAUCHT AN DER TÜRKISCHEN KÜSTE IN EINER HÖHLE AB, IN DER SIE VON EINEM FOTOGRAFEN ÜBERRASCHT WURDE.

(FOTO: ALI GUCU)

LES OBSERVACIONS A LA COSTA SAHARIANA REQUIEREIXEN OPERACIONS D'UN CERT RISC I APTITUDES FÍSQUES DE BON NIVELL • LAS OBSERVACIONES EN LA COSTA SAHARIANA REQUIERE OPERACIONES DE UN CIERTO RIESGO, Y APTITUDES FÍSICAS DE BUEN NIVEL • OBSERVATIONS ON THE SAHARAN COAST REQUIRE OPERATIONS ENTAILING A DEGREE OF RISK, AND A HIGH LEVEL OF PHYSICAL FITNESS • DIE SICHTUNG AN DER SAHARA-KÜSTE IST NICHT RISIKOLOS UND ERFORDERT EINE HOHE MAß AN KÖRPERLICHER FITNESS.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

LES COVES AMB PLATJA D'ARENA SÓN EL MILLOR REFUGI PER A LES FOQUES, TANT PER AL REPÒS COM PER ALS PARTS • LAS CUEVAS CON PLAYA DE ARENA SON EL MEJOR REFUGIO PARA LAS FOCAS, TANTO PARA SU REPOSO COMO A LA HORA DEL PARTO • CAVES WITH A SANDY BEACH ARE THE BEST REFUGES FOR THE SEALS, BOTH FOR SLEEP AND FOR DELIVERY OF THEIR PUPS • DIE HÖHLEN MIT SANDSTRAND SIND DIE IDEALEN ZUFLUCHTSORTE FÜR DIE ROBBEN, SOWOHL ZUM AUSRUHEN ALS AUCH FÜR DEN ZEITPUNKT IHRER NIEDERKUNFT.

(FOTO: FRANCISCO MÁRQUEZ)

UNA FAMELLA REPOSA DEVORA EL SEU FIL, AL QUAL S'APRECIA LA TACA VENTRAL BLANCA CARACTERÍSTICA DE L'ESPÈCIE (ANTIGAMENT ANOMENADA *MONACHUS ALBIVENTER*) • UNA HEMBRA REPOSA JUNTO A SU RETOÑO, AL QUE SE LE APRECIA LA MANCHA BLanca DEL VIENTRE CARACTERÍSTICA DE LA ESPECIE (ANTIGUAMENTE DENOMINADA *MONACHUS ALBIVENTER*) • A FEMALE LIES NEXT TO HER PUP, ON WHICH THE WHITE BELLY MARKINGS CHARACTERISTIC OF THE SPECIES (PREVIOUSLY KNOWN AS *MONACHUS ALBIVENTER*) CAN BE SEEN • EIN WEIBCHEN SCHLÄFT NEBEN IHREM JUNGEN, BEI DEM MAN DEN FÜR DIE SPEZIES (URSPRÜNGLICH *MONACHUS ALBIVENTER* GENANNT) TYPISCHEN BAUCHFLECK SEHEN KANN.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

A TRANSPARÈNCIA DE LA MEDITERRÀNIA I LA BELLESA DE LA FOCA, UNA SÍNTESI QUE CONTRASTA AMB LA FALSA IDEA QUE SÓN NOMÉS ANIMALS POLARS • LA TRASPARENCIA DEL MEDITERRÁNEO Y LA BELLEZA DE LA FOCA, UNA SÍNTESIS QUE CONTRASTA CON LA FALSA IDEA DE QUE SOLAMENTE SON ANIMALES POLARES • THE TRANSPARENCY OF THE MEDITERRANEAN AND THE BEAUTY OF THE SEAL – A SYNTHESIS THAT CONTRASTS WITH THE FALSE IDEA THAT THEY ONLY INHABIT THE POLES • DIE TRANSPARENZ DES MITTELMEERES UND DIE SCHÖNHEIT DER ROBBE, EINE SYNTHESE WELCHE DIE FÄLSCHLICHE ANNAHME WIDERLEGT, DAS ES SICH HEDT UM TIERE DER POLAR REGION HANDELT

FOTO: MANU SANFÉLIX

UN CADELL BLANC I NEGRE EN UNA DE LES SEVES PRIMERES
IMMERSIONS EXPLORANT L'HÀBITAT ON HA DE TRANSCÓRRER
LA SEVA VIDA • UN CACHORRO, BLANCO Y NEGRO, EN UNA DE
SUS PRIMERAS INMERSIONES, EXPLORANDO EL HÁBITAT DONDE
HA DE TRANSCURRIR SU VIDA • A BLACK AND WHITE PUP, ON
ONE OF ITS FIRST SWIMS, EXPLORING THE HABITAT WHERE IT IS
TO SPEND ITS LIFE • EIN WEIß-SCHWARZES JUNGES ERFORSCHT
BEI EINEM SEINER ERSTEN TAUCHVERSUCHE SEINEN
ZUKÜNSTIGEN LEBENSRAUM.

(FOTO: ALI GUCU)

DINS LA BLAVOR MEDITERRÀNIA, UN VELL MARÍ NEDA CAP AL SUBMARINISTA, SENSE POR • EN EL AZUL MEDITERRÁNEO, UNA FOCA MONJE NADA HACIA EL SUBMARINISTA, SIN TEMOR • IN THE BLUE OF THE MEDITERRANEAN, A MONK SEAL SWIMS TOWARDS THE DIVER WITHOUT ANY FEAR • IM BLAUEN MITTELMEER NÄHERT SICH EINE MÖNCHSROBBE OHNE FURCHT DEM TAUCHER.

(FOTO: ISIDORO BUENO)

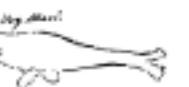
LA POTÈNCIA I L'AGILITAT D'AQUEST PINNÍPEDE QUEDEN PALESES EN AQUESTA IMATGE, EN QUÈ HA REMOGUT ELS FONS D'ARENA D'UNA PLATJA GREGA • LA POTENCIA Y AGILIDAD DE ESTE PPINPEDO QUEDA PATENTE EN ESTA IMAGEN, DONDE HA REMOVIDO EL FONDO DE ARENA DE UNA PLAYA GRIEGA • THE POWER AND THE AGILITY OF THIS PINNIPED ARE OBVIOUS IN THIS PICTURE, IN WHICH IT HAS STIRRED UP THE SANDY BOTTOM AT A GREEK BEACH • DIE KRAFT UND AGILITÄT DIESES TIERES WIRD IN DIESER AUFNAHME SICHTBAR, IN DER ES DEN SANDBODEN EINES GRIECHISCHEN STRANDS UMGEGRABEN HAT.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

EL VELL MASCLE DE LES CHAFARINAS VA CÓRRER UN RISC ELEVAT DE MORIR EN HAVER-SE TRAVAT AMB EL CERCLE D'UNA NANSA, DEL QUAL VA SER DESLLIURAT PER UNA INTERVENCIÓ DELS CONSERVACIONISTES DURANT ELS ANYS VUITANTA • EL VIEJO MACHO DE LAS CHAFARINAS CORRÍO UN ELEVADO RIESGO DE MORIR AL HABERSE TRABADO CON EL CERCO DE UNA NASA, DEL CUAL FUE LIBERADO GRACIAS A UNA INTERVENCIÓN DE LOS CONSERVACIONISTAS DE LOS AÑOS 80 • THE OLD MALE OF THE CHAFARINAS ISLES WAS IN SERIOUS DANGER OF DYING WHEN HE BECAME TRAPPED IN THE OPENING TO A LOBSTER POT, FROM WHICH HE WAS FREED THANKS TO ACTION TAKEN BY CONSERVATIONISTS IN THE 1980S • DAS ALTE MÄNNCHEN AUF DEN CHAFARINAS WAR IN TODESGEFAHR, NACHDEM ES SICH IN EINER FISCHREUSE VERFANGEN HATTE. BEFREIT WURDE ES DURCH DIE UMWELTSCHÜTZER DER ACHTZIGER JAHRE.

(FOTO XISCO AVELLÀ/FFM)

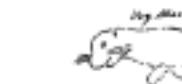

EL FONS PER A LA FOCA DE LA MEDITERRÀNIA (FFM) HA DISTRIBUÏT A PROP DE 45.000 OPUSCLES, POSTALS, CARTELLS I CAMISETES A LES COSTES DEL NORD D'ÀFRICA DES DE 1988 • LOS FONDOS PARA LA FOCA DEL MEDITERRÁNEO (FFM) HA DISTRIBUIDO CERCA DE 45.000 OPÚSCULOS, POSTALES, CARTELES Y CAMISETAS EN LAS COSTAS DEL NORTE DE ÁFRICA DESDE 1988 • THE ORGANISATION, FUNDS FOR THE MEDITERRANEAN SEAL (FFM IN ITS SPANISH INITIALS), HAS DISTRIBUTED AROUND 45,000 LEAFLETS, POSTCARDS, POSTERS AND T-SHIRTS ALONG NORTH AFRICAN COASTS SINCE 1988 • DIE ORGANISATION FONDOS PARA LA FOCA DEL MEDITERRÁNEO (FFM) HAT SEIT 1988 UNGEFÄHR 45.000 FLUGBLÄTTER, POSTKARTEN, POSTER UND T-SHIRTS AN DER NORDKÜSTE AFRIKAS VERTEILT.
(FOTOS: FFM)

UNA FOCA ACEPTE UNA MICA D'ALIMENT EN UN PORT DE LA COSTA DE LA MAR EGEA • UNA FOCA ACEPTE UNA PIZCA DE ALIMENTO EN UN PUERTO DE LA COSTA DEL MAR EGEO • A SEAL ACCEPTS A LITTLE FOOD IN A HARBOUR ON THE AEgeAN COAST • EINE ROBBE LÄßT SICH IN EINEM HAFEN DER ÄGÄISKÜSTE FÜTTERN.
(FOTO: GERALD HAU)

castellano

PRESENTACIÓN

Uno de los placeres inherentes a los cargos de responsabilidad es la de presentar obras como esta, preparadas con una dosis evidente de ilusión. Este cuarto volumen de la colección "Galeria Balear d'Espècies", que ya podemos dar como plenamente asentada, es especialmente ilusionante: está consagrado al animal más recientemente extinguido en las Baleares, una de las diez especies más amenazadas del mundo, con la cual tenemos una clara deuda. La foca monje se extinguío en las Baleares por una sórdida combinación de insensibilidad y de incultura, propia de tiempos afortunadamente superados.

Desde que las últimas focas monje nadaban en nuestras costas han pasado muchas cosas: una parte considerable del litoral ha sido ocupado por la industria turística, con costes y beneficios que no es oportuno exponer aquí. Pero también se ha creado y gestionado un sistema extenso de reservas marinas, se ha protegido definitivamente Cabrera como Parque Nacional y, sobre todo, se han cambiado las mentalidades, con una educación favorable al medio ambiente y al patrimonio natural. En resumen, se ha urbanizado parte del territorio, pero también se ha protegido una extensión aún mayor, y se ha asimilado la obligación ética a favor de la naturaleza.

Las personas que, en otro momento histórico muy distinto del actual, mataron las últimas focas fueron probablemente objeto de admiración de sus contemporáneos. Hoy sería todo lo contrario: la escala social de valores se ha invertido completamente, y vemos en este animal un espléndido símbolo viviente de la integridad de la naturaleza mediterránea en toda su grandeza.

Por ello es importante hacer todas cuantas contribuciones sean posibles a la recuperación de la especie, incrementando aún más el interés y la atención que le dispensamos en las Baleares (motivo por el cual ha sido editado este libro), y facilitando su regreso a las aguas de las cuales nunca debía de haber sido expulsada. Esperemos, como sugiere el título del libro, que sea verdaderamente una ausencia reversible!

Me place concluir estos comentarios iniciales expresando mi gratitud hacia todos los fotógrafos que han aportado sus imágenes, tan impresionantes, y a todos los que han contribuido a preparar y editar este libro.

MIQUEL ÀNGEL GRIMALT VERT
Conseller de Medi Ambient

LA FOCA MONJE, UNA AUSENCIA REVERSIBLE

...axí com bugia o ors o vell marí, qui són pus semblants
en figura a home que cavall ni sardina

Ramon Llull *Llibre de la Contemplació en Déu*. 1276

Con la desaparición del *vell marí* hemos perdido el que podríamos considerar como el verdadero emblema de la singular riqueza faunística del *Mare Nostrum*

J. A. Alcover i M. Rayó, *El emblema del Mediterráneo*.

Diario de Mallorca, junio de 1971

Muchos años antes de que se acuñara la expresión de especie emblemática (reservada para los animales y plantas que, por sus características, merecen el interés popular) los naturalistas J.A. Alcover y M. Rayó tildaban a la foca monje de símbolo del Mediterráneo en el primer artículo publicado en la prensa mallorquina en favor de un animal que había sido bien conocido, pero poco apreciado, por muchas generaciones de isleños. Los *vells marins*, las focas, el *Monachus monachus* de los científicos, han convivido miles de años con los humanos en las Baleares, pero hasta su desaparición no han despertado ninguna consideración. Los talayóticos la comieron, en la época clásica eran fuente de amuletos y supuestas medicinas, históricamente se ha aprovechado la piel, se convirtió en pieza de caza mayor, no pasó desapercibido a los escritores y los primeros naturalistas isleños lo anotaron con esmero en sus catálogos, lo dibujaron o enviaron pieles a los gabinetes de la nobleza... Pero, desgraciadamente, la rarefacción primero y la extinción en una época tan reciente como la segunda mitad del siglo XX, no preocuparon a nadie, hasta que en los años 70 surge la sensibilidad social a favor de la Naturaleza. Una sensibilidad que llegó tarde, por muy poco, para conservar en las costas insulares el mayor vertebrado autóctono de estas islas, la especie más espectacular de la fauna balear. Pero si es tarde para conservar, estamos a tiempo de plantearnos la posibilidad de recuperar la foca para las Baleares, y las Baleares para la foca: una utopía? Tal vez, pero sin duda, un reto y una esperanza!

La foca monje mediterránea no era la única, ni ha sido la más desafortunada. Existió una en el Caribe, *Monachus tropicalis*, que Colón ya anotó en su diario y fue objeto de persecución comercial y destrucción sistemática hasta su extinción. La última observación contrastada es de 1932, en las costas de Tejas, aunque hay indicios de que algún ejemplar vivió hasta la mitad de siglo XX. En las islas Hawaii vive *Monachus schauinslandi*, una especie similar, que cuenta aproximadamente con dos milares de ejemplares en proceso de incremento gracias a una gestión intensa de las colonias por parte de las autoridades ambientales americanas.

LA BESTIA, LA MAR

...el viejo sale de la mar con el aliento del Céfiro, escondido dentro del vientre oscuro de las olas, se acuesta en la caverna, y a su alrededor duermen amontonadas las focas de pies natátiles, descendientes de la bella Halosidne, las cuales salen de la mar alborotada exhalando el olor amargo de los abismos marinos...

Homero. *Odisea*, canto IV

Generalmente, se tiende a asociar focas con latitudes polares, ignorando que la palabra foca es de origen griego, y fue acuñada para denominar un animal muy conocido por Homero y Aristóteles, y todo el orbe griego, porque habitaba (y habita) el mar de los clásicos. La ciudad de Foça (Focea) en la actual Turquía, toma el nombre, y otros topónimos de la misma palabra se hallan extendidos por el Egeo.

Una demostración del conocimiento de los clásicos: Plinio el Viejo la cita (no como foca, sino como ternero marino, de donde proviene la palabra que utilizamos en catalán *vell marí*) más de veinte veces en la *Naturalis Historia*, describe con precisión diversos detalles anatómicos y de comportamiento, y la considera domesticable e inteligente. Explica, el gran naturalista, el origen de su nombre —vitellus, ternero—, justificado por sus bramidos, muy similares a los de un joven buey. *Vell marí* es, dicen los lingüistas, una contracción de vadell marí (ternero marino). El romano detalla también diversos usos medicinales o mágicos (la distinción no era clara) de sus restos y alaba la reputación de la aleta anterior derecha, de propiedades selectas. Creencias similares han llegado hasta tiempos recientes, y a nuestros lares: en el siglo XIX, en Eivissa, se consideraba eficaz parir sobre una piel de foca en caso de dificultades en el alumbramiento, y se decía que si un marinero llevaba un bigote de foca encima no podía morir ahogado.

El *vell marí* es una especie mediterránea, propia y exclusiva del *Mare nostrum* y las costas atlánticas inmediatas. Cuando los humanos llegaron a estas riberas, le encontraron y mal que bien han convivido muchos siglos, con desigual fortuna: hoy, los países ribereños están ocupados por casi quinientos millones de humanos, y con muchas dificultades han permitido la supervivencia de quinientas focas! Es necesario trabajar para cambiar la tendencia: si queremos conservar realmente la vida del mar, no podemos prescindir del gran depredador, de la cima de la pirámide ecológica mediterránea.

Esta especie presenta dimorfismo sexual: los grandes machos superan los dos metros y medio de longitud, y se acercan a los 250 kilos de peso. Las hembras son ligeramente menores. La coloración es castaña o grisácea, con el vientre más claro, a menudo blanco. Los jóvenes al nacer miden 80 cm y pesan cerca de los 20 kilos. La foca monje se alimenta de peces y de grandes invertebrados marinos —como el pulpo—, que captura en inmersiones de una duración generalmente de cinco o seis minutos. Recientemente, se ha comprobado que la foca monje de Hawaii puede sumergirse hasta quinientos metros; puede pensarse que la especie mediterránea tiene habilidades similares, y por tanto, no depende tan estrictamente de la costa como se había pensado hasta hoy, y puede alimentarse en toda la plataforma continental.

DISCRETO Y TROGLODITA

Le nombran vey marí y en otras partes lobo marino, fue muerto con dos balazos que le traspasaron el cuello, estaba durmiendo con siete más dentro de la cueva nombrada Cap de Farutx, distante doce leguas de este puerto, se quedó tendido en la arena y los otros se echaron al mar, metiendo mucho ruido, a ladridos y levantando mucha espuma en dicho puesto, que casi nos llevó el barquillo y los tres hombres....

Cristòfol Vilella *Correspondència*. 1780

Originariamente, las focas monje debían reposar y parir en calas y playas, especialmente en las islas, donde no había depredadores que amenazasen a los cachorros. Parece que la persecución humana cambió sus hábitos, y desde hace siglos, es un animal troglodita, que busca la seguridad en cuevas litorales, discretas y solitarias. Las más favorables son las que solo tienen acceso submarino, con una cámara de aire. Siempre es necesaria una playa o pedregal donde los animales puedan vararse y retornar al agua con facilidad. En principio, es un animal gregario, que forma colonias de tamaño muy variable. En las costas atlánticas, biológicamente muy productivas, los grupos pueden ser enormes: En la década de 1430, el explorador portugués Alfonso Gonçalves documentó en una playa de Río de Oro —actual Sáhara Occidental— unas 5.000 focas, que fueron masacradas para obtener de ellas pieles y grasa. En años posteriores se continuó aniquilando la colonia, hasta que fue exterminada. En el Mediterráneo, pero, las colonias son modestas, abundando las citas de ejemplares solitarios.

El parto es de una sola cría (raramente de dos), que pasa las primeras semanas en tierra, hasta la primera muda de pelo, y tiene que ser amamantada durante cuatro meses (un tiempo muy largo para un fócidio). La madurez sexual la adquiere a los tres o cuatro años. Existe poca información a cerca de su longevidad, pero se conoce de un caso de un ejemplar de 44 años en Grecia.

PACÍFICO Y AGREDIDO

Mencionaremos la caza de la foca... Normalmente, comparecen dos, cuatro o cinco "vell marins", nadando y jugando en el agua durante un buen rato, hasta que alguno se arrastra a la orilla, momento en el cual el cazador dispara. A veces el animal muere en el acto, otras se salva sumergiéndose de nuevo en el mar; el cazador debe estar preparado, cerrando la salida de la cueva con una red fuerte... la foca suele sacar el cuerpo fuera del agua, momento en el cual el cazador vuelve a disparar... También se capturan "vell marins" con un fuerte anzuelo unido a una cuerda muy resistente

Arxiduc Lluís Salvador. *Die Balearen*, III. 1870

Hoy, la lectura de este párrafo nos espeluzna, pero hasta hace pocos años, los naturalistas veían en el medio natural una fuente inagotable de especímenes, y la conservación sólo era trabajo de los museos y gabinetes, donde interresaba mantener pieles y esqueletos.

En realidad, los *vells marins* isleños habían tenido algunos siglos de relativa calma, porque la costa de las Baleares había sido tierra de frontera, y la piratería dificultaba su habitabilidad y la actividad humana en la costa: la orilla del mar era muy peligrosa, no había poblados y los pescadores escaseaban. La foca tenía pocos antagonistas y ninguna molestia. Son abundantes las cuevas conocidas con el nombre del animal y los testimonios de su presencia en las costas, incluso en las proximidades de Palma, donde habitaban una modesta cueva, en el Carnatge del Coll d'en Rebassa. En el siglo XIX, pero, las cosas cambian: los europeos ocupan Argelia y el litoral comienza a ser poblado. Inmediatamente, las relaciones foca/hombre se incrementan, y para mal de las focas. Los pescadores pretenden el mar para ellos solos, existen armas de fuego, y las focas son activamente perseguidas y despiadadamente masacradas. Los refugios

son violados, se preparan trampas, se usan nasas armadas, disparos, hasta dinamita contra ellas, y además también se producen capturas no intencionadas en artes de pesca. Se hacen raras. Se mantiene su persecución hasta los últimos ejemplares. En 1928, un carabinero de nombre Demetrio, descubrió una gran foca negra durmiendo en pleno día en la Cova Llarga, cerca del embarcadero de La Canal de Ses Salines (Eivissa). La mató de un tiro en la cabeza. La colo-
caron en un carro (pesaba 250 kilos), y la exhibieron en Vila. Sobre 1958, entre Cavalleria y l'Illa des Porros de Menorca, una foca monje y diversos delfines desbarataban redes de pesca, hasta que los pescadores resolvieron el conflicto a tiros, causando la muerte de los animales. El mismo año, dos guardias civiles mataron un ejemplar en Cala Tuent. Son los últimos datos ciertos de cada isla. Después ha habido observaciones muy esporádicas, no todas suficientemente contrastadas, probablemente de animales norteafricanos divagantes, hasta hace pocas décadas.

LOS SUPERVIVIENTES, DISPERSOS Y ESCASOS

...diversos hallazgos arqueológicos... ...permiten suponer que ya en tiempos prehistóricos el hombre dio caza a su principal "enemigo" marino, por el que debía sentir el mismo odio ancestral del que han sido víctimas, en tierra firme, el oso o el lobo (no en vano a la foca se la llama "lobo marino" en buena parte de las lenguas europeas actuales).

F.J. Avellá, Revista Quercus. Primavera de 1986.

La intensidad de la persecución ha dejado una dispersión de lápidas virtuales alrededor del Mediterráneo: Extinguidas en la costa italiana, adriática y portuguesa en el siglo XIX, en la Costa Azul francesa incluso antes, en Sicilia y en Cataluña en los años veinte, en el cabo de Gata, en las Canarias... Las últimas supervivientes en el Mediterráneo occidental fueron las de Córcega y Cerdeña, hasta los años setenta, y las de Marruecos en los noventa. No sería imposible que quedara alguna en la costa argelina, pero faltan observaciones recientes. También ha desaparecido de Túnez. En el otro extremo, se ha extinguido en todos los países del mar Negro excepto Turquía, así mismo ha desaparecido de Siria, del Líbano, de Israel...

Quedan, por tanto, muy pocas y muy dispersas. La UICN considera la foca monje una de las diez especies más amenazadas del planeta. Los especialistas han evaluado que se mantienen, esparcidos, unos quinientos o seiscientos ejemplares, entre la costa sahariana, Madeira y el Egeo. La colonia más numerosa es la de Cap Blanc, en la frontera

septentrional de Mauritania, donde hay unos ciento cincuenta ejemplares. En las islas Desertas, en Madeira, existe el grupo mejor protegido, que en la actualidad cuenta con unos treinta de animales gracias al trabajo del Parque Nacional de la isla, que ha conseguido recuperarlas a partir de una tercera parte hace tan solo veinte años. Y desde este punto, nada hasta el Egeo —excepto que quede alguna en la costa argelina, lo que no puede descartarse por ahora. En las costas y en las islas de Grecia y Turquía se mantiene una población muy aislada, de trescientos o cuatrocientos ejemplares. Las Espóradas y Zakinthos son el núcleo mejor conocido, y los esfuerzos por conservarlas, por parte de los naturalistas locales, asociaciones, agencias gubernamentales e incluso la Unión Europea han sido muy considerables en los últimos años.

La colonia del Sáhara, que disfruta de una protección ejemplar, es la más densa y la más conocida. Probablemente, se ha beneficiado indirectamente del conflicto bélico sahariano, ya que esta situación acabó con las molestias que recibían desde la cima de los acantilados, en cuyas cuevas marinas habitaban. Su expansión era tan positiva que en los años noventa se planteó la posibilidad de reintroducirla en Canarias. Desgraciadamente, en 1977, en muy pocas semanas, dos terceras partes de los animales murieron de forma repentina, debido a una intoxicación general ocasionada por dinoflagelados. Por otra parte, cada año una parte importante de las crías muere a causa de los temporales de poniente en esta costa escasa de refugios. Aún así, el ritmo de recuperación de la colonia es muy positivo, gracias, entre otros factores, a los esfuerzos de los equipos mauritanos y españoles que allí trabajan. Pero la posibilidad, inevitable, de una nueva marea roja pone los pelos de punta!

Las colonias atlánticas (el Sahara y Desertas) evolucionan positivamente y están amparadas por un plan de acción internacional. En el Mediterráneo también se han impulsado acciones coordinadas, y existe un plan, auspiciado por el Convenio de Barcelona, que supone una auténtica esperanza para las colonias orientales, donde desgraciadamente la destrucción intencionada continua siendo un problema real.

RECUPERAR LA CONVIVENCIA

*Per bous de sa guarda dins fondes estables
allà té Na Ruixa clapats "vell marins"...
(Para bueyes del rebaño en profundos establos
allá tiene Na Ruixa focas moteadas...)*

Costa i Llobera, Tradicions i fantasies. 1903

El gran cambio, en los últimos veinte años, es el amor a las focas, que ha sustituido la ignorancia, la indiferencia o el odio que habían suscitado hasta épocas recientes. El último tercio del siglo XX ha sido el escenario de la sensibilidad social hacia la naturaleza, donde se ha combinado la preocupación por la degradación ambiental con la respuesta activa a estos problemas. La mar es uno de los grandes referentes de esta nueva conciencia ciudadana, estimulada por la tarea de las asociaciones cívicas, que determina las respuestas gubernamentales. Un ejemplo de este cambio ha sido el funcionamiento del FFM (Fondo para la Foca Mediterránea), que ha impulsado campañas educativas en los países del Magreb.

En las Baleares, el cambio en la protección de la Naturaleza ha sido tan radical como rápido: el peso social de las entidades ambientales es considerable, las leyes protegen con severidad las especies amenazadas, la administración, las organizaciones y algunas empresas se involucran activamente en programas de conservación y, sobre todo, contamos con grandes extensiones marinas consagradas a la conservación, donde el uso de los recursos está condicionado a restricciones ambientales. La red de reservas marinas del archipiélago es la más extensa y representativa del Mediterráneo, y los resultados de restauración de la fauna marina en el caso del Parque Nacional de Cabrera son espectaculares.

Ha llegado la hora de asumir el más ambicioso de los retos de conservación pendientes: recuperar lo que tan recientemente hemos perdido, servir de portal de entrada a la recuperación de las focas monje en el Mediterráneo Occidental.

Hay evidencias de que las focas pueden convivir con las personas, dentro de ciertos límites. En muchos países, especies similares viven en espacios humanizados, y toleran un determinado nivel de actividad humana. Y no hablamos únicamente de costas solitarias o inhóspitas a las personas, sino también de espacios tan similares al nuestro como es California, desde el punto de vista del uso turístico de la costa. La condición esencial es el respeto, fruto de la cultura. De hecho, tanto antiguamente como en la actualidad, en los lugares donde el animal es respetado, algunos ejemplares visitan los recintos portuarios.

Al fin y al cabo, las focas viven su vida si no se las mata! Hay focas monje en mares mucho menos productivos que el nuestro, en condiciones normales son animales tolerantes y confiados, que han demostrado esta capacidad de convivencia.

Es vital para la especie hacer el intento de conservarla en los países desarrollados, ya que el camino socioeconómico del Mediterráneo es el desarrollo. No podemos exigir a los países de economías más modestas que reserven espacios y recursos a favor de las focas sin acometer por nuestra parte esfuerzos proporcionales. Las Baleares podrían jugar el papel de catalizador de un proceso ambicioso, que se ha de iniciar con la imbricación de los planes Atlántico y Mediterráneo, con una acción en el Mediterráneo Occidental que ha de recuperar su joya zoológica más espectacular.

Hace casi tres mil años, Homero decía que las focas son hijas de la diosa del mar; hoy su recuperación puede ser producto de la voluntad humana, de nuestra capacidad para saldar la gran deuda que tenemos con esta especie, después de una sistemática destrucción secular.

INTRODUCTION

One of the pleasures inherent in positions of responsibility is that of introducing works such as this, put together with an evident dose of hopefulness. This fourth volume of the series, "Gallery of the Species of the Balearics", which we can safely say is well established by now, is especially inspirational: it is dedicated to the most recent animal to become extinct in the Balearics, one of the ten most threatened species in the world, to which we are clearly indebted. The monk seal became extinct in the Balearics due to a sordid combination of ignorance and a lack of sensitivity, typical of times fortunately bygone.

Since the last seals swam off our coasts many things have taken place: a considerable part of the coast has been taken over by the tourist industry, with both costs and benefits that this is not the place to go into. However, an extensive system of marine nature reserves has also been created and administered, Cabrera has been definitively protected as a National Park and, more than anything else, there has been a change in people's mentality – the result of education in favour of our natural heritage and environment. In short, although part of our territory has been developed, an even greater area has been protected, and an awareness of our moral obligation towards nature has been instilled.

The people who, at a quite different moment in history from the present, killed the last of the seals were in all likelihood the object of the admiration of their contemporaries. Nowadays, the opposite would be true: the social scale of values has been completely reversed, and we see in this animal a magnificent, living symbol of the integration of nature in the Mediterranean in all its grandeur.

This is why it is important to make all possible contributions to the recovery of this species, increasing even further the interest and the attention given to it in the Balearics (which is the reason why this book has been published), and facilitate its return to waters from which it should never have been expelled. Let us hope, as the title of the book suggests, that this truly be a reversible absence!

It is my pleasure to draw these introductory remarks to an end by expressing my thanks to the photographers who have provided such striking pictures and to all those people who have played a part in preparing and publishing this book.

MIQUEL ÀNGEL GRIMALT VERT
Conseller de Medi Ambient

THE MONK SEAL, A REVERSIBLE ABSENCE

... like a monkey or a bear or a seal, which physically resemble man more closely than a horse or a sardine.

Ramón Llull. Book of the Contemplation of God, 1273-74

With the disappearance of the monk seal we have lost what could be considered to be the true emblem of the singular wealth of the fauna of Mare Nostrum.

J. A. Alcover and M. Rayó, *The Emblem of the Mediterranean*.
Diario de Mallorca, June 1971

Many years before the expression ‘emblematic species’ was coined (reserved for animals and plants that merit widespread interest due to their distinguishing characteristics), the naturalists J. A. Alcover and M. Rayó were calling the *vell mari*, the emblem of the Mediterranean; this was in the first ever article published in the Mallorcan press in support of an animal, which had been well known, but little appreciated, by many generations of islanders. The *vell marins*, monk seals, *Monachus monachus* to the scientists, had lived alongside humans for thousands of years in the Balearics, but, until their disappearance, had been given no special consideration. The talayot dwellers used to eat them; in classical times, they were a source of amulets and supposed medicines; historically, the pelts were sought after; they were hunted as game; nor did they go unnoticed by writers, while the first naturalists of the islands took careful note of them in their catalogues, and they drew them or sent pelts off to the glass cabinets of the nobility. Yet, unfortunately, their initial rarefaction and subsequent extinction as recently as the second half of the twentieth century was not a cause of concern for anyone until the 1970s saw the emergence of a social sensibility towards nature. A sensibility that came just too late to conserve on Balearic coasts the largest autochthonous vertebrate of the islands, the most spectacular species of the fauna of the Balearics. However, even if it is too late for conservation, we are still in time to consider the possibility of recovering the monk seal for the Balearics and the Balearics for the monk seal: utopian? Perhaps, but there is no doubt that this is a challenge that offers hope!

The Mediterranean *vell mari* was not the only monk seal, nor the most unfortunate. There was one species in the Caribbean, *Monachus tropicalis*, which Columbus mentioned in his diary and was the object of commercial persecution and systematic extermination up until its extinction. Its last confirmed observation was in 1932, on the coast of Texas, although there are signs that at least one specimen was still alive in the mid 20th century. The Hawaiian Islands are home to *Monachus schauinslandi*, a similar species, with a population of about 2,000, which is on the increase thanks to intense management of the seal colonies on the part of the American environmental authorities.

THE BEAST, THE SEA

... on the West Wind's breath the old man emerges from the brine, where he is concealed by the dark belly of the waves. He lies down to rest in the cavern and around him slumber heaps of befinned seals, descendants of fair Halosydne, which emerge dishevelled from the sea, exhaling the bitter scent of the depths of the ocean ....

Homer. *Odyssey*, Book IV

Generally, seals tend to be associated with polar latitudes; this ignores the fact that the Spanish word for seal, “foca”, is of Greek origin, and was coined to name an animal well known to Homer, Aristotle, and the entire Greek world because it inhabited (and inhabits) the sea of the classics. The city of Foca (Phokaia in ancient times), in modern day Turkey, takes its name from the same origin, and other similar place names are spread all over the Aegean. To demonstrate the knowledge to be found in the classics: Pliny the Elder mentions the species (not as a seal, but as a *vadell mari*, or marine calf, from which the name used in Catalan, *vell mari*, originates) on over twenty occasions in his *Naturalis Historia*, describing, with precision, details of their anatomy and behaviour, and considers them to be domesticatable and intelligent. The great naturalist explains the origin – *vitellus*, calf – of their Catalan name, justified by their bellowing, which is similar to that of a young bull. *Vell mari* is, so linguists say, a corruption of *vadell mari* (marine calf). The Roman details a variety of medicinal or magical uses (the distinction was not clear) of its body parts and claims the reputation of its right front fin and its excellent properties. Similar beliefs have lasted through to modern times on the islands: in Ibiza in the 19th century, giving birth on a seal skin was thought to be effective in the case of difficulties during the delivery, and it was said that if a sailor carried a seal’s whiskers on him he would never drown.

The monk seal is a Mediterranean species, exclusively an inhabitant of Mare Nostrum and its adjoining Atlantic coasts. When mankind arrived on these shores, he encountered the seal, and whether they wanted to or not, the two species lived alongside each other for hundreds of years, though with unequal fortune: today the countries on the shores of the Mediterranean are occupied by almost 500 million humans, who have allowed 500 seals to survive against all the odds! We must work to change this trend: if we really want to conserve life in the sea, we cannot disregard the great predator at the peak of the Mediterranean ecological pyramid.

The monk seal is sexually dimorphic: the largest males are over two and a half metres long, and can weigh up to as much as 250 kilos. The females are slightly smaller. They are brown or grey, with a paler, often white, belly. The pups measure 80 cm at birth and weigh about 20 kilos.

The monk seal feeds on fish and large sea invertebrates, like octopus, that it catches in dives that usually last five or six minutes. Recently it has been shown that the Hawaiian monk seal can dive as deep as five hundred metres; presumably, the Mediterranean species has similar abilities, and so does not rely strictly on the coast as had been thought until now, but can feed anywhere along the continental shelf.

DISCREET TROGLODYTE

They call it vey mari and in other parts marine wolf, it was killed with two shots in the neck, it was asleep along with seven others in the cave named Cap de Farutx, some twelve leagues distant from this port, it remained stretched out on the sand and the others took to the sea, making a great deal of a barking-like noise, and churning up so much foam in that place that we almost lost the boat and three men...

Cristòfol Vilella. *Correspondence*. 1780

Originally, the monk seal must have rested and given birth in coves and on beaches, especially in the islands, where there were no predators to threaten the pups. It seems that human persecution changed their habits and, for centuries now, it has been a troglodytic animal, which seeks safety in discreet, solitary, coastal caves, preferably those with underwater entrances and an air chamber. A beach or patch of rocks is always necessary for the animals to be able to get on to dry land and return to the water easily.

In principle, it is a gregarious animal, which forms colonies of very variable sizes. On the Atlantic coasts, which are biologically very productive, the herds can be enormous: in the 1430s, the Portuguese Explorer, Alfonso Gonçalves, documented the presence of around 5,000 monk seals on a beach in Rio de Oro – modern day Western Sahara – which were massacred for their pelts and their fat. In later years, this process of annihilation of the colony continued until it was finally wiped out. In the Mediterranean, however, the colonies are modest and observations of solitary individuals are common.

Only one pup is born (two are unusual). It spends its early weeks on land until its first moult, and is not weaned until it is four months old (which is late for a phocid). They reach sexual maturity at three or four years of age. There is little information about their longevity, but a case is known in Greece of a seal that lived until the age of 44.

PEACEFUL BUT UNDER ATTACK

... We shall touch on seal hunting ... Normally, two, four or five "vell marins" appear, swimming and playing in the water for a good while, until one drags itself up on the shore, which is when the hunter shoots. Sometimes the animal dies at once, at others it saves itself by going underwater again: the hunter must be ready, closing off the entrance to the cave with a strong net ... the seal tends to leap out of the water, which is when the hunter shoots again ... Vell marins are also caught with a strong hook tied to a very tough line.

Arxiduc Lluis Salvador. *Die Balearen*, III. 1870

Today, we feel revolted on reading such a paragraph, but until a few years ago, even naturalists saw the environment as an inexhaustible source of specimens, and conservation was the job only of museums and glass cabinets, the importance of which was to keep pelts and skeletons.

In fact, the islands' monk seals had had several centuries of relative calm, because the Balearic coast had been a frontier land, and piracy made living and human activity there difficult: the sea shore was very dangerous, there were no built up coastal areas and few fishermen. The seals had few enemies and were not disturbed. All along the coast there are a great many caves known by the name of the animal, with evidence of their presence, even near Palma, where they used to inhabit a modest cave at el Carnatge in Coll den Rebassa.

In the 19th century, however, things changed: Europeans occupied Algeria and the coast began to be inhabited. Immediately, contact between seal and man increased, disastrously from the seals' point of view. The fishermen wanted the sea to be for them alone; firearms existed and the seals were actively persecuted and slaughtered mercilessly. Their refuges were violated and traps were laid; armed fish traps, bullets, even dynamite were used against them, as well as unintentional captures in fishing nets. They started to become rare. They continued to be hunted until only a few were left. In 1928, a border guard, called Demetrio, discovered a great black seal asleep in the middle of the day in Cova Llarga, near the jetties at La Canal de Ses Salines (Ibiza). He killed it with a shot in the head. The monk seal was laid in a cart and put on show in the capital. In about 1958, between Cavalleria and l'Illa des Porros in Minorca a monk seal and a number of dolphins were wrecking fishing nets, until the fishermen used guns to put an end to the problem, causing the death of the animals. In the same year, two civil guards killed a specimen in Cala Tuent. These are the last recorded mentions of seals on each of the islands. Since then, there were very sporadic, mostly unconfirmed sightings, probably of straying North African animals, until a few decades ago.

THE SURVIVORS, SCATTERED AND SCARCE

...various archaeological finds ... give us grounds to imagine that, as early as in prehistoric times, man hunted his chief marine "enemy" for which he must have felt the same ancestral hate as for those that have been victims on dry land, the bear and the wolf (not for nothing is the seal called "sea wolf" in a good number of modern European languages).

F.J. Avellá, Quercus Magazine. Spring 1986

The intensity of the persecution has left virtual tombstones all over the Mediterranean: the seals were wiped out on the Italian, Adriatic and Portuguese coasts in the 19th century, even earlier in the French Côte d'Azur, in Sicily and in Catalonia in the 1920s, at Cape Gata, in the Canaries, ... The last survivors in the western Mediterranean were those of Corsica and Sardinia up until the 1960s, and those of Morocco in the 1990s. There might be one or two left on the Algerian coast but there have been no recent sightings. They have also disappeared from Tunisia. At the other end, they are now extinct in all the countries around the Black Sea, except Turkey and they have also disappeared from Syria, from the Lebanon, from Israel ...

So, very few remain and they are widely scattered. The IUCN considers the monk seal to be one of the ten most endangered species on the planet. Experts reckon that there still exist around five to six hundred scattered specimens divided between those on the Saharan coast, Madeira and the Aegean Sea. The largest colony is at Cap Blanc, on the northern borders of Mauritania, where there are some hundred and fifty individuals. The Desertas Islands, off Madeira, boast the best-protected group, which at present consists of some thirty animals, thanks to the work of the Madeira National Park, which has managed to build up the numbers by 300% in just twenty years. And from this point on, nothing until the Aegean – unless there are a few left on the Algerian coast, which cannot be ruled out for the moment.

There is a widely dispersed population of about three to four hundred specimens on the coasts and islands of Greece and Turkey. The Sporades Islands and Zakynthos are the best-known nuclei, and efforts to conserve them on the part of local naturalists, associations, government agencies and even the European Union have been considerable over the last few years.

The Saharan colony, which enjoys exemplary levels of protection, is the densest and the best known. It has probably benefited indirectly from the Saharan conflict, since that state of affairs put an end to the disturbances the seals were suffering from the top of the cliffs, where they live in marine caves. Their expansion was so positive that in the 1990s the possibility of reintroducing them in the Canaries was considered. Unfortunately, in a very few weeks of 1977, two thirds of the animals suddenly died, due to widespread poisoning caused by dinoflagellates. At the same time, a large number of pups die each year because of the westerly storms on a coast with very few refuges. Nonetheless, the speed of recovery of the colony is very positive, thanks, among other factors, to the efforts of the Mauritanian and Spanish teams that work there. Yet, the unavoidable possibility of a red tide recurring makes one's hair stand on end!

The Atlantic colonies (the Sahara and the Desertas) are progressing favourably, and are covered by an international Action Plan. In the Mediterranean, coordinated actions have also been fostered, and there is a plan under the auspices of the Barcelona Convention, which represents real hope for the eastern colonies, where unfortunately intentional extermination continues to be a real problem.

RESTORE COEXISTENCE

*As herded bulls in deep stables,
there Na Ruixa keeps dappled "vell marins".*

Costa i Llobera, Traditions and fantasies. 1903

The great change over the last twenty years is that love of seals has taken the place of the ignorance, indifference and hate that they had inspired until recently. The last third of the 20th century was the setting for this social sensibility towards nature, and concern for environmental degradation has been combined with an active response to these problems. The sea is one of the great benchmarks of this new public awareness, stimulated by the work of civic associations, resulting in governmental responses. One example of this change has been the arrival on the scene of the FFM (the Spanish initials of the *Fund for the Mediterranean Seal*), which has carried out educational campaigns in the countries of the Maghreb.

In the Balearics, the change in the protection of nature has been as radical as it has been rapid: the social influence of environmental organisations is considerable; the law strictly protects threatened species; the authorities, charities and some companies are actively involved in conservation programmes, and above all, there are large marine areas dedicated to conservation, where the use of resources is conditioned to environmental restrictions. The network of marine nature reserves in the archipelago is the most extensive and representative in the Mediterranean, and the results in the restoration of marine life in the case of Cabrera National Park are spectacular.

The time has come to tackle the most ambitious of the outstanding conservationist challenges: recover what we so recently lost and serve as the gateway to the recovery of the monk seals in the Western Mediterranean.

There is evidence that seals can coexist with people within certain limits. In many countries, similar species live in humanised areas, and tolerate a certain level of human activity. And we are not just talking of coasts that are solitary or inhospitable to people, but also of areas as similar to ours as California, as far as the touristic use of the coast is concerned. The essential condition is respect, which is born of culture. As a matter of fact, in the present day, as in olden times, in places where the animal is respected, there are specimens that visit harbours and marinas.

After all, if they are not killed, seals just get on with their lives! There are monk seals in seas considerably less productive than ours; in normal conditions, they are straightforward, tolerant animals that have shown a capacity for coexistence.

It is vital for the species that the attempt is made to conserve it in developed countries, since the socio-economic path in the Mediterranean is growth. We cannot demand that countries with more modest economies reserve space and resources for seals unless we ourselves make an effort in proportion to our wealth. The Balearics could play a catalysing part in an ambitious process, which has to be started by linking up the Atlantic and Mediterranean plans with an action in the Western Mediterranean, which must recover its most spectacular zoological jewel.

Almost three thousand years ago, Homer said that the seals were the daughters of the sea goddess; today their recovery could be the product of human will, of our capacity to pay off the huge debt we have to this species after centuries of systematic extermination.

PRÄSENTATION

Eine der angenehmen Seiten eines verantwortungsvollen Amtes ist die Präsentation von Veröffentlichungen wie dieser, die mit offensichtlich großem Enthusiasmus verfasst worden ist. Dieser vierte Band der Sammlung „Galerie der Spezies der Balearen“, die sich bereits fest hat etablieren können, ist besonders interessant: denn sie beschäftigt sich mit einem erst kürzlich auf den Balearen ausgestorbenen Tier, einer der zehn am stärksten gefährdeten Spezies, in deren Schuld wir ganz klar stehen. Die Mönchsrobbe ist auf den Balearen auf Grund einer ungesunden Kombination von mangelnder Sensibilität und Kultur, typisch für eine glücklicherweise überwundene Epoche, ausgestorben.

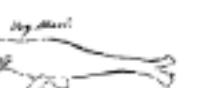
Seit die letzten Mönchsrobben vor unseren Küsten schwammen, sind viele Dinge geschehen: ein großer Teil der Küste ist von der Tourismusindustrie besetzt worden, mit Verlusten und Gewinnen, die an dieser Stelle nicht erläutert werden sollen. Aber es wurde auch ein Netz von Seereserven geschaffen, Cabrera wurde endgültig zum Nationalpark erklärt und vor allem hat sich ein Wandel in der Mentalität bemerkbar gemacht, mit einer Erziehung, die eine positive Einstellung zur Umwelt und zu unserem kulturellen Erbe unterstützt.

Zusammengefasst kann man sagen, das große Bereiche urbanisiert wurden, man jedoch noch weitauß größere Bereiche unter offiziellen Schutz gestellt hat und die ethische Verantwortung für die Natur assimiliert wurde. Die Personen, die in einem geschichtlich stark von unserer Gegenwart abweichenden Moment, die letzten Robben töteten, mögen von ihren Zeitgenossen bewundert worden sein. Heute würde genau das Gegenteil zutreffen: die soziale Werteskala hat sich vollständig umgekehrt und wir sehen in diesem Tier ein lebendes Symbol für die Integrität der mediterranen Natur in ihrer ganzen Großartigkeit.

Deshalb ist jeder Beitrag zur Wiedereinführung dieser Spezies von größter Wichtigkeit, wobei es unser Wunsch ist, das Interesse und die Aufmerksamkeit für dieses Tier zu vergrößern (das eigentliche Motiv für die Veröffentlichung dieses Buches) und dazu beizutragen, das es wieder in die Gewässer zurückkehrt, aus denen es niemals hätte vertrieben werden dürfen. Hoffentlich handelt es sich wie der Titel dieses Buches besagt wirklich um eine umkehrbare Abwesenheit !

Ich möchte mich zum Schluß meiner einführenden Bemerkungen auch noch bei allen Fotografen bedanken, die ihre so eindrucksvollen Aufnahmen zur Verfügung gestellt haben, sowie bei allen, die zu der Veröffentlichung dieses Buches beigetragen haben.

MIQUEL ÀNGEL GRIMALT VERT
Conseller de Medi Ambient

DIE MITTELMEER-MÖNCHSROBBE, EINE UMKEHRBARE ABWESENHEIT

...also wie der Affe, der Bär oder auch die Mönchsrobbe, die in ihrer Form dem Menschen ähnlicher sind als das Pferd oder die Sardine.

Ramon Llull *Libre de la contemplació en Déu.* 1276

Mit dem Aussterben der Mönchsrobbe haben wir verloren, was man als das wahrhafte Emblem der einzigartig reichen Fauna unseres Meeres bezeichnen könnte.

J.A. Alcover und M. Rayó, El emblema del Mediterráneo.
Diari de Mallorca, Juni 1971

Viele Jahre vor der Prägung des Begriffs der emblematischen Spezies (begrenzt auf die Tiere und Pflanzen, die durch ihre Charakteristika von öffentlichem Interesse sind) bezeichneten die Naturforscher J.A. Alcover und M. Rayó die Mönchsrobbe als Symbol für das Mittelmeer. Sie taten dies im ersten in der mallorquinischen Presse veröffentlichten Artikel, der sich für ein zwar sehr bekanntes, jedoch seit Generationen von den Inselbewohnern wenig geschätztes Tier aussprach. Die Mönchsrobben, wissenschaftlich *Monachus monachus*, haben auf den Balearen über tausende von Jahren hinweg mit dem Menschen koexistiert, bis zu ihrem Aussterben jedoch, hatte man ihnen keinerlei Aufmerksamkeit geschenkt. Die Menschen des Talayotikums aßen sie, in der Antike waren sie Lieferanten für Amulette und vermeintliche Heilmittel, traditionell nutzte man ihr Fell, sie wurde in großem Umfang gejagt, Schriftsteller wurden auf sie aufmerksam und die ersten Naturforscher der Inseln vermerkten sie mit Sorgfalt in ihren Katalogen, zeichneten sie oder sandten ihre Felle an die Höfe des Adels..... Aber bedauerlicherweise kümmerte niemand weder der Rückgang ihrer Bestände, noch ihr erst sehr spätes Aussterben, in der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts, bis schließlich in den siebziger Jahren eine soziale Sensibilität für die Natur entstand. Eine Sensibilität, die leider etwas zu spät kam, um an den Inselküsten das größte bodenständige Wirbeltier der Inseln, die spektakulärste Spezies der Balearen-Fauna zu retten. Aber wenn es auch für den Schutz zu spät ist, so besteht immer noch die Möglichkeit, die Robben den Balearen zurückzugeben und die Balearen den Robben: eine Utopie ? Möglicherweise, aber ohne Zweifel, eine Herausforderung und eine Hoffnung !

Die Mittelmeer Mönchsrobbe war weder die einzige noch die tragischste ihrer Spezies. Eine karibische Gattung, *Monachus tropicalis*, die bereits von Columbus in seinem Tagebuch erwähnt wird, wurde als Handelsobjekt bis zu

ihrer systematischen Ausrottung gejagt. Das letzte Exemplar wurde im Jahr 1932 vor der texanischen Küste gesichtet, wobei jedoch Hinweise darauf existieren, daß vereinzelte Exemplare bis Mitte des 20. Jahrhunderts überlebten. Auf Hawaii lebt die Gattung *Monachus schauinslandi*, eine vergleichbare Spezies, mit einem Bestand von 2.000 Exemplaren, der Dank einer intensiven Sorge um die Kolonien durch die amerikanischen Umweltbehörden im Wachstum begriffen ist.

DAS TIER, DAS MEER

.....kommt aus der Flut der graue untrügliche Meergott,
mit dem Atem eines Zephyrs, unter dem Wehn des Westes,
umhüllt vom schwarzen Gekräusel,
Legt sich hin zum Schlummer in überhangende Grotten,
Und floßfüßige Robben der lieblichen Halosydne
Ruhn in Scharen um ihn, dem grauen Gewässer entstiegen,
Und verbreiten umher des Meeres herbe Gerüche.

Homer. *Odyssee*, Vierter Gesang

Generell assoziiert man Robben mit den Polar-Regionen, wobei man vergißt, daß der Begriff Foca (spanisch für Robbe) aus dem griechischen stammt und für ein Tier geprägt wurde, das bereits Homer und Aristoteles sowie der gesamten griechischen Welt wohlvertraut war und seinen Lebensraum in den Meeren der Klassik fand und findet. Die Stadt Foça (Focea) in der heutigen Türkei, sowie viele andere ähnliche Ortsbezeichnungen leiten ihre Namen von der gleichen Wurzel ab und sind in der Ägäis weitverbreitet. Ein Beleg für die bereits in der Klassik vorhandene Information: Plinius der Ältere erwähnt sie (nicht mit der Bezeichnung Robbe sondern „vadell mari“, wovon ihr katalanischer Name vellmarí abgeleitet ist) in seinem Werk *Naturalis Historia* mehr als zwanzig mal, beschreibt detailliert verschiedene anatomische Eigenheiten und Verhaltensweisen und hält sie für zähmbar und intelligent. Dieser große Naturforscher führt den Ursprung ihres Namens – *vitellus*, Kalb -, auf ihr Brüllen zurück, das dem eines jungen Ochsen ähnelt. *Vellmarí* ist, nach Meinung der Linguisten, eine Verkürzung von *vadell mari* (Seekalb). Plinius beschreibt auch detailliert verschiedene medizinische oder magische (die Unterscheidung ist nicht eindeutig) Anwendungen aus den Resten dieses Tiers und preist besonders die exquisiten Eigenschaften der rechten Vorderflosse. Ähnliche Ansichten existieren auch heute noch, auch in unseren Breitengraden: im 19. Jahrhundert galt das Gebären auf einem Robbenfell als effizientes Hilfsmittel für schwierige Geburten und man sagte auch, daß ein Seemann, der einen Robbenbart bei sich trug, nicht ertrinken konnte.

Die Mönchsrobbe ist eine mediterrane Spezies, die nur in unserem Meer und an den nahen Atlantikküsten existiert. Als der Mensch diese Küsten besiedelte, fand er diese Spezies vor und koexistierte mit ihr über Jahrtausende hinweg, jedoch mit unterschiedlichem Glück: heute leben in den Küstenländern über 500 Millionen Menschen, aber nicht mehr als 500 Robben haben überlebt. Es ist notwendig diese Tendenz umzukehren: wollen wir wirklich das Leben im Meer schützen, können wir nicht auf das große Raubtier an der Spitze der ökologischen Pyramide des Mittelmeers verzichten.

Die Spezies weist sexuellen Dimorphismus auf: die großen Männchen sind mehr als zweieinhalb Meter lang und wiegen bis zu 250 kg. Die Weibchen sind etwas kleiner. Ihre Färbung ist kastanienbraun bis grau, mit einem helleren Bauch der recht oft ganz weiß ist. Die Robben-kälber sind bei der Geburt ca. 80 cm lang und wiegen 20 kg. Die Mönchsrobbe ernährt sich von Fischen und großen wirbellosen Meerestieren – wie dem Tintenfisch – die sie in Tauchgängen von generell 5 oder 6 Minuten erbeuten. Man hat erst kürzlich festgestellt, daß die hawaianische Mönchsrobbe bis zu 500 meter tief tauchen kann; man kann daher davon ausgehen, daß auch die mediterrane Spezies ähnliche Fähigkeiten besitzt und dadurch weniger strikt von der Küste abhängig ist, als man bisher dachte und sich von der gesamten kontinentalen Plattform ernähren kann.

EIN DISKRETER HÖHLENBEWOHNER

Man nennt ihn *vey marì* und in anderen Regionen auch Seewolf, und er starb durch zwei Schüsse, die seinen Hals durchbohrten, während er mit weiteren sieben seiner Art in der Cap de Farutx genannten Höhle schlief, die zwölf Seemeilen von diesem Hafen entfernt liegt. Er blieb auf dem Strand zurück, während die anderen ins Meer flüchteten, wobei sie mit ihrem Brüllen großen Lärm verursachten und das Meer aufwühlten, so daß wir beinahe das Beiboot und drei Männer verloren....

Cristòfol Vilella *Correspondència*. 1780

Ursprünglich ruhten und warfen die Mönchsrobben in Buchten und auf Stränden, besonders auf den Inseln, auf denen keine Raubtiere existierten, die eine Gefahr für ihre Jungen darstellen würden. Es scheint, daß sie durch die Verfolgung durch den Menschen ihre Gewohnheiten änderte und seit Jahrhunderten sucht sie Schutz in den diskreten und einsamen Küstenhöhlen. Dabei bevorzugt sie diejenigen, die lediglich Unterwasser zu erreichen und mit einer Luftkammer ausgestattet sind. Notwendig ist aber immer ein naher Strand oder eine Steinküste auf dem die Tiere liegen und schnell in das Wasser zurückkehren können.

Grundsätzlich handelt es sich um ein geselliges Tier, das Kolonien unterschiedlicher Größe bildet. An den, biologisch höchstproduktiven, Atlantikküsten können die Gruppen enorm groß sein: um 1430 beschreibt der portugiesische Entdecker Alfonso Gonçalves an einem Strand von Rio de Oro – heutige West-Sahara – eine Kolonie von 5.000 Mönchsrobben, die um ihrer Felle und ihres Trans willen abgeschlachtet wurden. In späteren Jahren setzte man die Vernichtung dieser Kolonie bis zu ihrer endgültigen Auslöschung fort. Im Mittelmeer jedoch sind die Kolonien von bescheidenerem Umfang, mit einziger großen Anzahl von Einzelexemplaren.

Der Wurf besteht aus einem einzelnen Jungen (nur selten zwei), das normalerweise zum Ende des Sommers geboren wird. Es verbringt die ersten Wochen an Land, bis es das Fell das erste Mal gewechselt hat und wird 4 Monate lang gesäugt (eine sehr lange Zeit für eine Robbe). Es erreicht die Geschlechtsreife mit drei bis vier Jahren. Es existiert nur wenig Information bezüglich seiner Lebenserwartung, ein griechisches Exemplar jedoch wurde nachweisbar 44 Jahre alt.

FRIEDLIEBEND UND VERFOLGT

Befassen wir uns mit der Robbenjagd. Normalerweise trifft man zwei, vier oder fünf Mönchsrobben, die eine ganz Zeit im Wasser schwimmen und spielen, bis eine von ihnen auf den Strand robbt, in diesem Moment feuert der Jäger. Manchmal stirbt das Tier auf der Stelle, zuweilen jedoch kann es sich ins Meer retten; der Jäger muß daher darauf vorbereitet sein und den Eingang zur Höhle mit einem festen Netz verschließen... die Robbe erhebt ihren Körper aus dem Wasser und in diesem Moment schießt der Jäger erneut auf sie.... Auch fängt man die Mönchsrobbe mit einem kräftigen Haken, der an einem widerstandsfähigen Strick befestigt ist.

Erzherzog Ludwig Salvator *Die Balearen*, III. 1870

Heutzutage entsetzt uns die Lektüre dieses Paragraphs, bis vor kurzer Zeit jedoch, sahen die Naturforscher die Umwelt als eine unerschöpfliche Quelle an Spezies an und überließen ihre Erhaltung den Museen, die sich für die Konservierung von Fellen und Skeletten interessierten.

Tatsächlich hatten die Mönchsrobben über Jahrhunderte hinweg verhältnismäßig ruhig gelebt, denn die Balearenküste war ein Grenzgebiet und die Piraterie in diesen Gewässern machte sie für den Menschen fast unbewohnbar, die Küsten waren gefährlich, es gab kaum Siedlungen und nur wenige Fischer. Die Robbe hatte nur wenige natürliche Feinde und niemand störte sie.

Die nach diesem Tier benannten Höhlen und Spuren an der Küste sind vielfältig. Man findet sie sogar in der Nähe Palmas, wo sie in einer schlichten Höhle am Carnatge del Coll den Rebassa lebten. Im 19. Jahrhundert jedoch fand eine Veränderung statt: Algerien fällt unter europäische Besatzung und die Küste wird langsam besiedelt. Sofort intensiviert sich das Zusammenleben von Robbe und Mensch, zum Nachteil der Robben. Die Fischer nehmen das Meer für sich allein in Anspruch, es werden Feuerwaffen benutzt und die Robben werden aktiv gejagt und grausam massakriert. Ihre Zufluchtsstätten werden zerstört, es werden Fallen gestellt, man benutzt Reusen, Schusswaffen und sogar Dynamit, um sie zu jagen und obendrein fängt man sie ungewollterweise beim Hochseefischen. Sie werden seltener. Man jagt sie bis zum letzten Exemplar. Im Jahr 1928 entdeckt ein Carabinero mit Namen Demetrio eine große schwarze Robbe, die am hellen Tag in Cova Llarga, ganz in der Nähe der Anlegestelle des Kanals von Ses Salines (Ibiza) schläft. Er tötet sie durch einen Schlag auf den Kopf. Man lädt die Mönchsrobbe auf einen Wagen (sie wog 250 kg) und stellte sie in der Stadt zur Schau. 1958 beschädigten eine Mönchsrobbe und mehrere Delfine Netze, bis die Fischer den Konflikt mit einigen Schüssen beendeten und die Tiere töteten. Im selben Jahr töteten zwei Guardias Civiles ein Exemplar in Cala Tuent. Dies sind die letzten verlässlichen Daten der jeweiligen Inseln. Danach hat man sie bis vor wenigen Jahrzehnten sporadisch gesichtet, nicht immer belegt, wobei es sich wahrscheinlich um verirrte Nordafrikanische Exemplare handelt.

DIE ÜBERLEBENDEN, WEITVERSTREUT UND SELTEN

.....verschiedene archäologische Funde lassen den Schluß zu, daß der Mensch bereits in prähistorischen Zeiten seinen wichtigsten „Meeresfeind“ jagte, für den er den gleichen Haß empfand, denen zu Land auch der Bär oder der Wolf (nicht umsonst nennt man die Robbe in einem Großteil der modernen europäischen Sprachen auch „Seewolf“) zum Opfer fielen.

F. J. Avellá, *Zeitschrift Quercus*. Frühling 1986.

Die Intensität der Verfolgung hat im ganzen Mittelmeerbereich virtuelle Grabsteine hinterlassen: ausgestorben im 19. Jahrhundert an den Küsten Italiens, der Adria und Portugals, an der französischen Côte d'azur bereits vorher, in Sizilien und Katalonien in den zwanziger Jahren, am Cabo de Gata, auf den Kanaren... Die letzten Überlebenden im westlichen Mittelmeer befanden sich bis zu den siebziger Jahren auf Korsika und Sardinien und bis zu den neunzigern in Marokko. Es ist nicht auszuschließen, daß an der algerischen Küste noch Exemplare überlebt haben, es gibt dazu jedoch keine verlässlichen Daten. Auch in Tunesien ist sie ausgestorben. Auf der anderen Seite des Meeres sind

sie in allen Ländern des schwarzen Meeres, mit Ausnahme der Türkei, ausgestorben, wie auch in Syrien, dem Libanon und Israel..... Es existieren also nur noch sehr wenige und weitverstreute Exemplare. Die IUCN ordnet die Mönchsrobbe als eine der zehn meistbedrohten Spezies unseres Planeten ein. Experten schätzen, das weitverstreut noch 500 bis 600 Exemplare an den Küsten der Sahara, Madeiras und der Ägäis überleben. Die größte Kolonie befindet sich bei Cap Blanc an der nördlichen Grenze Mauritanien, wo noch ca. 150 Exemplare leben. Auf den Islas Desertas in Madeira, befindet sich, dank der Arbeit des Nationalparks der Insel, dem es gelungen ist, den Bestand in den letzten 20 Jahren zu verdreifachen, die am besten geschützte Gruppe von ca. 30 Tiere. Und von hier bis zur Ägäis – nichts, außer es haben noch Exemplare an der algerischen Küste überlebt, was nicht auszuschließen ist. An den Küsten und auf den Inseln Griechenlands und der Türkei hält sich eine stark isolierte Bevölkerung von drei- oder vierhundert Exemplaren. Die Esporadas und Zakynthos sind die bekanntesten Kern-Regionen und die Bemühungen um ihre Erhaltung sind in den letzten Jahren seitens der lokalen Naturforscher, Assoziationen, Regierungseinrichtungen und sogar der europäischen Union bemerkenswert gewesen. Die beispielhaft geschützte Sahara-Kolonie ist die am dichtesten bevölkerte und gleichzeitig die bekannteste. Sie hat wahrscheinlich indirekt vom Sahara-Konflikt profitiert, denn diese Auseinandersetzungen machten Schluß mit den Störungen, denen sie von der Spitze der Küstenfelsen ausgesetzt waren, in deren Höhlen sie leben. Ihre Expansion war dermaßen positiv, daß man in den neunziger Jahren darüber nachdachte, sie wieder auf den Kanaren einzuführen. Leider starben jedoch 1977 innerhalb weniger Wochen zwei Drittel der Tiere ganz plötzlich, auf Grund einer allgemeinen Vergiftung durch Dinoflagellaten. Andererseits stirbt an dieser ungeschützten Küste jedes Jahr ein bedeutender Anteil der Jungen durch die heftigen Ost-Stürme. Aber selbst unter diesen Bedingungen ist die Entwicklung der Kolonie, unter anderem Dank der Anstrengungen der mauritanischen und spanischen Teams, die hier arbeiten, äußerst positiv. Die unvermeidliche Möglichkeit einer erneuten Marea Roja-Invasion jedoch lässt Entsetzen aufkommen. Die Atlantik-Kolonien (Sahara und Deserta) entwickeln sich positiv und sind durch einen Internationalen Aktionsplan geschützt. Im Mittelmeer sind ebenfalls koordinierte Aktionen vorangetrieben worden und es existiert ein vom Convenio Barcelona entworfener Plan, der eine wirkliche Hoffnung für die östlichen Kolonien darstellt, wo die wilentliche Vernichtung weiterhin ein reales Problem darstellt. Außerdem, es existierten noch Exemplare an der algerischen Küste, was nicht auszuschließen ist.

RÜCKKEHR ZUM ZUSAMMENLEBEN

An Stelle der Ochsen der Herde in dunklen Ställen
Besitzt dort Na Ruixa die gefleckten Mönchsrobben
Costa i Llobera, Tradicions i fantasies. 1903

UNA DE LES DARRERES FOQUES DE LA COSTA MEDITERRÀNIA DEL MARROC, ON ACTUALMENT SEMBLA EXTINGIT, MALGRAT ELS ESFORÇOS QUE S'HI HAN FET DURANT LES DARRERES DÈCades • UNA DE LAS ÚLTIMAS FOCAS DE LA COSTA MEDITERRÁNEA DE MARRUECOS, DONDE ACTUALMENTE PARECE EXTINGUIDO, A PESAR DE LOS ESFUERZOS QUE SE HA REALIZADO EN LAS ÚLTIMAS DÉCADAS • ONE OF THE LAST SEALS ON THE MEDITERRANEAN COAST OF MOROCCO, WHERE NOW IT SEEMS TO HAVE BECOME EXTINCT DESPITE THE EFFORTS MADE OVER THE LAST FEW DECADES • EINE DER LETZTEN ROBBEN DER MAROKANISCHEN MITTELMEERKÜSTE, WO SIE GEGENWÄRTIG, TROTZ DER GROßen BEMÜHUNGEN DER LETZTEN JAHRE, AUSGESTORBEN ZU SEIN SCHEINT.

(FOTO: XISCO AVELLÀ/FFM)

Was sich in den letzten zwanzig Jahren verändert hat, ist die heute große Beliebtheit der Robben, die an die Stelle der Ignoranz, der Indifferenz und des Hasses getreten ist, die sie bis in nicht allzu weit zurückliegende Epochen hervorgerufen haben. Das letzte Drittel des 20.Jahrhunderts war der Schauplatz einer Entwicklung der sozialen Sensibilität für die Natur. Eine Kombination aus Besorgnis für die Zerstörung der Umwelt und einer aktiven Antwort auf diese Probleme. Das Meer ist eine der großen Referenzen dieses neuen staatsbürgerlichen Bewußtseins, hervorgerufen durch die Arbeit der Bürgerinitiativen, welche großen Einfluß auf die Regierungspolitik haben. Ein Beispiel für diese Tendenz sind die Aktivitäten des FFM (Fondo para la Foca Mediterránea), der verschiedene edukative Kampagnen in nordafrikanischen Ländern initiiert hat. Auf den Balearen fanden die Veränderungen im Umweltschutz ebenso radikal wie schnell statt: das soziale Gewicht der Umweltbehörden ist bemerkenswert, die Gesetze schützen riguros die gefährdeten Spezies, Verwaltung, Organisationen und Unternehmen nehmen aktiv an Programmen zu ihrer Bewahrung teil und darüberhinaus verfügen wir über ausgedehnte Meeresgebiete die der Erhaltung gewidmet sind und in denen die Nutzung der Ressourcen durch naturbedingte Einschränkungen bestimmt ist. Das Netz der Meeresreserven des Archipels ist das größte und representativste des Mittelmeers und die Resultate der Wiederherstellung der Meeresfauna sind im Falle des Nationalparks von Cabrera spektakulär. Wir haben den Zeitpunkt erreicht, die ehrgeizigste verbleibende Herausforderung in Angriff zu nehmen: etwas zurückzuholen, was wir erst kürzlich verloren haben und als Portal zur Zurückgewinnung der Mönchsrobbe im westlichen Mittelmeer zu dienen. Es gibt klare Hinweise, daß die Robben mit Menschen, innerhalb bestimmter Grenzen, koexistieren können. In vielen Ländern leben ähnliche Spezies in von Menschen geprägten Räumen und tolerieren einen bestimmten Grad an menschlicher Aktivität. Und das betrifft nicht nur einsame oder unwegbare Küsten, sondern auch durchaus die, was die touristische Nutzung der Küsten angeht, den unseren vergleichbaren Lebensräumen, wie zu Beispiel Kalifornien. Eine essenzielle Bedingung ist der Respekt, eine Frucht der Kultur. Tatsächlich frequentieren in den Regionen, in denen diese Tierart respektiert wird, sowohl in der Vergangenheit als auch in der Gegenwart, vereinzelte Exemplare die Hafenbecken.

Schließlich und endlich leben die Robben ihr Leben, wenn man sie läßt und nicht tötet ! Es existieren Mönchsrobben in weitaus weniger produktiven Gewässern als den unseren und unter normalen Umständen sind sie tolerante und einfache Tiere, die ihre Fähigkeit zu einer Ko-Existenz unter Beweis gestellt haben.

Die Erhaltung in den industrialisierten Ländern ist für diese Spezies von vitaler Bedeutung, denn der sozioökonomische Weg des Mittelmeers ist der Fortschritt. Wir können nicht von Ländern mit wesentlich bescheideneren Ökonomien verlangen, daß sie Räume und Ressourcen zugunsten der Robben zur Verfügung stellen, ohne das wir unsererseits proportionale Anstrengungen unternehmen. Die Balearen könnten die Rolle des Katalysators in einem ehrgeizigen Prozeß übernehmen, der mit der Überlappung der Pläne für den Atlantik und das Mittelmeer und einer Initiative im westlichen Mittelmeer zur Zurückgewinnung seines spektakulärsten zoologischen Juwels beginnt.

Vor beinahe dreitausend Jahren sagte Homer, daß die Robben die Töchter der Meersgöttin wären; heute könnte ihre Zurückgewinnung das Produkt des menschlichen Willens sein, unserer Kapazität die große Schuld mit dieser Spezies, nach ihrer systematischen säkulären Ausrottung, zu begleichen.

AQUEST VELL MARÍ HAVIA PASSAT PER UN CENTRE DE RECUPERACIÓ I VA VIURE DURANT ANYS AL PORT D'UNA ILLA GREGA. REPRESENTA TOT UN SÍMBOL DE LA POSSIBILITAT DE CANVIAR LES RELACIONS ENTRE LES DUES ESPÈCIES • ESTA FOCA MONJE HABÍA PASADO POR UN CENTRO DE RECUPERACIÓN, Y VIVIÓ DURANTE AÑOS EN EL PUERTO DE UNA ISLA GRIEGA. REPRESENTA TODO UN SÍMBOLO DE LA POSIBILIDAD DE CAMBIAR LAS RELACIONES ENTRE LAS DOS ESPECIES • THIS MONK SEAL HAD BEEN TREATED IN A RECOVERY CENTRE, AND LIVED FOR YEARS IN THE HARBOUR OF A GREEK ISLAND. IT IS A MARVELLOUS SYMBOL OF THE POSSIBILITY OF CHANGING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TWO SPECIES • DIESE MÖNCHSROBBE WAR IN EINER PFLEGE-STELLE AUFGENOMMEN WORDEN UND LEBTE LANGE JAHRE IM HAFEN EINER GRIECHISCHEN INSEL. SIE IST EIN SYMBOL FÜR DIE MÖGLICHKEIT, WIE SICH DAS VERHÄLTNIS ZWISCHEN DEN BEIDEN SPEZIES VERÄNDERN LÄßT.

(FOTO: MANU SANFÉLIX)

The monk seal, the seal of the Mediterranean, unfortunately appears in the Top Ten of the World Conservation Union's (or IUCN: International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources) Red List of the most threatened species, and is a worldwide priority in programmes on behalf of threatened species. The Government of the Balearic Islands wishes to take part in initiatives to recover the species, which need to have a basis of popular support. The aim of this book is to show the beauty and value of this animal, which in the future must recover the caves and shores of the Balearics, where it was exterminated in the 1950s. It is, therefore, the most recent of the islands' fauna to be become extinct.

The previous books in the series were devoted to the Black Vulture (2004) the Mallorcan Midwife Toad (2005), and the Lizards of the Balearic Islands (2006).

Die Mönchsrobbe steht leider auf der Liste der zehn am stärksten vom Aussterben gefährdeten Spezies der IUCN und ist weltweit eine Priorität in den Programmen zum Schutz bedrohter Tierarten. Die Regierung der Balearen möchte sich an den Initiativen zur Rettung dieser Spezies, die stark von der Unterstützung der Bevölkerung abhängig sind, beteiligen.

Die Absicht dieses Buches ist es, die Schönheit und den Wert dieses Tieres darzustellen, das in der Zukunft wieder die Höhlen und Küsten der Balearen bevölkern sollte, wo es in den fünfziger Jahren des letzten Jahrhunderts ausgerottet wurde. Es handelt sich hierbei um die jüngste ausgestorbene Tierart der Insel-Fauna.

Die vorhergehenden Ausgaben dieser Sammlung waren dem Schmutzgeier (2004), dem Ferreret (2005) und den Balearen-Eidechsen (2006) gewidmet.

FOTO: XISCO AVELLA/FFM

El vell marí va ser aniquilat a les Balears a mitjan segle XX. Aquest llibre, amb imatges de Grècia, Turquia, el Marroc, Madeira i Mauritània, ens en descobreix l'esplendor i vol ser un estímul més per salvar-lo de l'extinció • La foca monje fue aniquilada en las Baleares a mediados del siglo XX. Este libro, con imágenes de Grecia, Turquía, Marruecos, Madeira y Mauritania, nos descubre su esplendor, y quiere ser un estímulo añadido para salvarlo de la extinción • The monk seal was wiped out in the Balearics in the middle of the 20th century. This volume, illustrated with photographs taken in Greece, Turkey, Morocco, Madeira and Mauritania, shows it to us in all its splendour; the intention is that the book be an additional stimulus to save the species from extinction • Die Mönchsrobbe wurde auf den Balearen Mitte des 20. Jahrhunderts ausgerottet. Dieses Buch mit seinen Aufnahmen aus Griechenland, der Türkei, Marokko, Madeira und Mauretanien, stellt sie in ihrer ganzen Schönheit dar und soll auch ein weiterer Anstoß sein, um sie vor dem endgültigen Aussterben zu retten.

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Medi Ambient

PERIFÈRICS
Divulgació

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Medi Ambient

